

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" • ΤΕΥΧΟΣ 52 ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

Καλό ελεύθερο καλοκαίρι

Καστόρι, άνθη και θέα στην εκκλησία

Φωτο: Γ. Λαγανάς

Είμαι Έλληνας του Πόντου
Σελ. 10-11

Η Καστανιά του βουνού
Σελ. 12-14

Η οικία των ψηφιδωτών
Σελ. 20-21

Το Καλοκαίρι έφτασε και το κύριο πρόβλημά μας, η πανδημία του κορονοϊού, υποχωρεί αφήνοντας μας να ζήσουμε ένα διάστημα ελευθερίας. Ελπίζουμε, κι αυτό φαίνεται, ότι φέτος το Καλοκαίρι θα είναι καλύτερο από πέρυσι και για τον τουρισμό μας. Έτσι περιμένουμε να ανταμώσουμε με τους πατριώτες μας από το εξωτερικό. Ήδη οι πρώτοι ήρθαν, όπως θα δείτε στα Κοινωνικά. Γι αυτήν τη μείωση της έξαρσης της πανδημίας, διεθνώς και επιστημονικά αποδεδειγμένο, συνέβαλε ο εμβολιασμός των ανθρώπων σε όλες τις χώρες, όπως άλλωστε έχει αποδειχτεί και ιστορικά από άλλες πανδημίες στο παρελθόν. Ελπίζουμε ότι έχουν περιοριστεί δραστικά οι ανόητες φωνές περί «τσιπακίων», κεράτων, ουρών και δεν ξέρω τι άλλο ευτρά-

πελο. Φαντάζομαι θα τα διηγούνται οι απόγονοί μας και θα γελούν. Λες και δεν έχουν άλλους τρόπους τα παγκόσμια κέντρα εξουσίας να διαμορφώνουν την αντίληψη της πραγματικότητας που έχουμε. Αν θέλετε να μην σας παρακολουθούν, πετάξτε πρώτα τα κινητά σας. Παρά ταύτα υπάρχει σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού που αντιστέκεται ακόμη στον εμβολιασμό είτε από φόβο - κατανοητό για ανθρώπους που δεν ξέρουν τι είναι τα εμβόλια και πώς λειτουργούν οι νέες τεχνολογίες στη βιολογία και τη βιοχημεία-, είτε από αμφισβήτηση στις διαδικασίες. Έχω ακούσει ανθρώπους να λένε, δε θα γίνω εγώ το πειραματόζωό τους. Ακόμη και πειραματόζωο να γίνεις, αυτό που δεν κατανοούν είναι ότι ο εμβολιασμός, εκτός από το μοναδικό

όπλο ατομικής προστασίας, αποτελεί και κοινωνική συνεισφορά για να προστατεύσουμε όλον το πληθυσμό και να σπάσουμε την αλυσίδα των μεταλλάξεων του ιού. Επίσης να στηρίξουμε την οικονομία μας και επομένως την ευημερία μας.

Σ' αυτό το τεύχος έχουμε την τιμή να δημοσιεύουμε το άρθρο - ντοκουμέντο του επίτιμου αρεοπαγίτη κ Ευάγγελου Ανδριανού για την Καστανιά του Βουνού και την ιστορία του χωριού μας. Τον ευχαριστούμε πολύ γι αυτήν την εργασία του. Επίσης η Γενική Γραμματέας μας Βαρβάρα Κεμερίδου, στη μνήμη της Γενοκτονίας των Ποντίων από τους Τούρκους μάς μεταφέρει κείμενα δύο εξισλαμισμένων Ποντίων, των Ταμέρ Τσιλιγκίρ και Mert Kaya, τα οποία καταγράφουν ντοκουμέντα για τη μοίρα του Πόντου και των

Ποντίων υπό την τουρκική βαναυσότητα. Και αξίζει να τα διαβάσεις, γιατί μεταφέρουν την ιστορία και από την άλλη πλευρά. Επίσης η Β. Κεμερίδου μάς παρουσιάζει τον νέο πολιτιστικό προορισμό που κάνει υπερήφανη τη Σπάρτη με την έκθεση των ψηφιδωτών στην «Οικία της Ευρώπης». Αλλά και η υπόλοιπη ύλη είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και σας προσκαλούμε να τη μελετήσετε.

Σ' αυτό το τεύχος δε θα έχουμε στήλη με τους χορηγούς, διότι η Ταμίας μας Καίτη Σμυρνιού πενθεί την απώλεια της πολυαγαπημένης, γλυκύτατης και πανάξιας μητέρας της, Χριστίνας Σμυρνιού. Θα δημοσιεύσουμε τον πίνακα στο επόμενο τεύχος.

Καλό Καλοκαίρι και καλή αντάμωση στο Καστόρι.

Έντυπη Εφημερίδα «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059

τηλ.: 6973208890, 6944377514

<http://polydefkis.gr>

e-mail: polydefkiskastori@gmail.com

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή

Βαρβάρα Κεμερίδου, Γιάννης Αρφάνης, Ελένη Βλαχογιάννη,

Ευγενία Λαμπή, Καίτη Σμυρνιού, Γιώργος Σκαφιδάς,

Γαρυφαλιά Ρουμελιώτη

Αγροτικά, Αθλητικά: Γιώργος Σκαφιδάς

Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή

Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη, Καίτη Σμυρνιού

Περιβαλλοντικά: Γιάννης Αρφάνης

Πολιτιστικά - Λαογραφικά: Βαρβάρα Κεμερίδου

Φωτογραφικό υλικό: Βασίλης Λαγανάς, Κω/νος Χ. Λαγανάς

Γιάννης Αρφάνης, Γιώργος Λαγανάς, Θ. Ανδριανός

Π. Γεώργαρης, Καίτη Σμυρνιού, Ηλίας Γρηγοράκης

Χορηγίες: Καίτη Σμυρνιού

Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Καστόρι - Βόρειοι Δήμοι: Θεόδωρος Αλαφóγιαννης,

Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης Δημητράκοπουλος,

Νίκος Λαγανάς

ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos

Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis, Αλάσκα: Maria Bascous

Αυστραλία: Angela Vasilas, M. Gylopidis

Παραγωγή - Εκτύπωση: Stilvopress, 25ης Μαρτίου 124,
Περιστέρι, τηλ.: 210 57 81 638, e-mail: stilvopress@gmail.com

Καστανιώτικα

Με τη λήξη της καραντίνας ο Καστανιώτης βρέθηκε από την πρώτη μέρα στο χωριό. Περπάτησα το μεγαλύτερο μέρος του χωριού και χάρηκα με τους ωραίους ανθόκηπους, που διατηρούν τα περισσότερα σπίτια, με κυρίαρχο λουλούδι την τριανταφυλλιά. Μέσα στις αυλές, πάνω σε φράχτες, σκαρφαλωμένες σε μπαλκόνια και πέργολες, μπαζιάνες, παλιές και νέες, δαμασκνές, εκατοντάφυλλες, αγριοτριανταφυλλίες, είναι εκεί χάρη στη φροντίδα από τις Καστανιώτισσες. Οι τριανταφυλλίες της Καστανιάς τον Μάιο είναι μια πανδαισία.

Στη μεγάλη επιδρομή, που έκανε ο Ιμπραήμ στη Λακωνία - Σεπτέμβριο του 1825 αλλά και το 1826- συνέλαβε πλήθος από γυναίκες και παιδιά, που οδηγήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) σώζονται τρεις κατάλογοι με τους αιχμαλώτους Λάκωνες. Ο πρώτος κατάλογος είναι από την Δημογεροντία Λακεδαίμονος, ο δεύτερος είναι του τοποτηρητή Έλους Κύριλλου Παμφίλου και ο τρίτος από τον διοικητή Λακεδαίμονος Νικόλαο Καρόρη. Το ενδιαφέρον σ' αυτούς τους καταλόγους είναι ότι δεν υπάρχει ούτε μια Καστανιώτισσα που να έπεσε στα χέρια των εχθρών. Από όλα τα χωριά της Πάνω Ρίζας του Ταυγέτου μόνο μια γυναίκα, η Σταθούλα, νύφη του Λαμπρίδη, έπεσε στα χέρια των απίστων στη θέση Γεωργιτσάνικα Καλύβια (Πελλάνα). Από μαρτυρίες που υπάρχουν, όλα τα

γυναϊκόπαιδα της περιοχής είχαν ανεβεί στο βουνό και οι άντρες έδωσαν με τον Νικητάρη τη μάχη της «Χαντάκας» του Αϊ-Νικόλα, στις 25 Σεπτεμβρίου του 1825. Για άλλη μια φορά ο Ταυγέτος είχε σώσει το χωριό.

Σιωπηρά, χωρίς να ενημερωθούν οι κάτοικοι του χωριού Άγιος Κωνσταντίνος (Ρεγκόζενα), εκδόθηκε άδεια να λειτουργήσει μονάδα επεξεργασίας πάσας φύσεως οικοδομικών αποβλήτων. Στην άδεια αναφέρονται μέχρι και απόβλητα από εκσκαφές και εκβάθυνση λιμανιών. Σε απόσταση αναπνοής από το χωριό, μέσα σε πηγές, λιόδεντρα κλπ δόθηκε άδεια χωρίς να το μάθει κανείς. Οι λιγοστοί κάτοικοι του χωριού, μαζί με τους ξενιτεμένους, προσπαθούν να ανατρέψουν την απόφαση. Σ' αυτόν τον αγώνα δεν πρέπει να είναι μόνοι. Πρέπει τα Τοπικά Συμβούλια της περιοχής και όλοι μας να σταθούμε στο πλευρό τους. Σήμερα αυτοί, αύριο εμείς.

Στα Καστανιώτικα του προηγούμενου τεύχους Νο 51, από λάθος μου, γράφτηκε η χρονολογία 1870 για τα Ορλωφικά (σωστό είναι 1780). Ζητώ την επείκειά σας.

Μεγάλος ντόρος γίνεται παντού, σε όλη την Ελλάδα, για τις Ανεμογεννήτριες. Παρακολουθεί κανένας το θέμα, πατριώτες, ή θα μας πιάσουν στον ύπνο;

Γεια σας πατριώτες
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Νερό άρδευσης έχουμε, ικανό αρδευτικό σύστημα δεν έχουμε.

Ζούμε σε έναν ευλογημένο τόπο που η φύση έχει δώσει απλόχερα το υπέρτατο κοινωνικό αγαθό, το νερό, που τρέχει αδιάκοπα στα αυλάκια και τα ποτάμια του χωριού μας. Η ποσότητά του είναι αρκετή και είναι τόση που μπορεί να καλύψει την άρδευση όλου του κάμπου. Σημαντικές όμως ελλείψεις και παθογένειες δημιουργούν προβλήματα και εκ του αποτελέσματός τους επιφέρουν δυσχέρεια στην άρδευση. Η έλλειψη δεξαμενής συγκέντρωσης του νερού, ώστε από εκεί να διοχετεύεται με αγωγούς και να διανέμεται με πληρότητα στον κάμπο είναι το μέγα πρόβλημα και πρέπει άμεσα να επιλυθεί. Το θέμα έχει συζητηθεί στο Τοπικό Συμβούλιο και ευρίσκεται στην αναζήτηση χώρου προκειμένου να προχωρήσει στις παραπάνω προβλεπόμενες ενέργειες. Η αναθεώρηση του αρδευτικού Κανονισμού Καστορείου έτους 1955 και η προσαρμογή του στις νέες διαμορφωμένες ανάγκες είναι και αυτή επιβεβλημένη. Ο διορισμός υδρονομών (δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι) που θα ελέγχουν τη σωστή διανομή του νερού στους αγροτοκαλλιεργητές είναι απαραίτητος, αλλά προσκρούει στο θέμα της μικρής αμοιβής, που είναι αποτρεπτική και δεν προσελκύει ενδιαφερόμενους για τη θέση. Προβλήματα άρδευσης εντοπίζονται σήμερα στην Κουτσουρούμπα και τα Ντεμίρια που υπάρχουν και μεγάλες αγροτοκαλλιέργειες. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την άρδευση αυτών των περιοχών είναι υδραύλακας που ξεκινά με πρόχειρη για τα σημερινά δεδομένα δέση από τον ποταμό Κάστορα μετά τη Γέφυρα και σε μικρή απόσταση φθάνει σε φρεάτιο. Από το φρεάτιο ξεκινούν δύο αγωγοί και συνεχίζει ο υδραύλακας. Ο ένας αγωγός αρδεύει το πάνω μέρος της Κουτσουρούμπας μέχρι την ιδιοκτησία των κληρονόμων Δημητρίου Καλλιάνη. Ο άλλος αρδεύει μέρος της υπόλοιπης Κουτσουρούμπας κατά μήκος της διαδρομής του και τα Ντεμίρια. Ο υδραύλακας μετά το φρεάτιο που άρδευε αποκλειστικά όλη την Κουτσουρούμπα έχει αχρηστευθεί και τα τελευταία χρόνια δεν έχει ανοιχθεί και το εναπομένον σε αυτόν νερό, όταν

υπάρχει, κατρακυλά στο ποτάμι. Στα Ντεμίρια πέραν του αγωγού κλειστού κυκλώματος υπάρχει και υδραύλακας, παρόλα αυτά υπάρχει πρόβλημα στη σειρά άρδευσης. Το πρόβλημα εντοπίζεται την ώρα που κάποιοι αγροτοκαλλιεργητές ποτίζουν με πυραύλους ή καρούλια και που μπορεί να αρδεύονται συγχρόνως μέχρι και 5 αγροκαλλιέργειες ανάλογα με την ποσότητα του νερού (την περίοδο Ιουλίου- Αυγούστου υπάρχει ελάττωση του νερού), κάποιοι άλλοι να ανοίγουν τις βάνες

Φωτο: Ε.Λ. Η δέση στο ποτάμι!

και να ποτίζουν τις δικές τους με χύμα νερό (με σωλήνα διαμέτρου Φ50) από το κλειστό κύκλωμα με αποτέλεσμα να πέφτει η πίεση και το πότισμα με πυραύλους να διακόπτεται. Δεν τηρείται σειρά, ούτε υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των αγροτοκαλλιεργητών με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εντάσεις. Δεν τηρείται σειρά συχνότητας ποτίσματος ανάλογα με τις αγροκαλλιέργειες, όπως κηπευτικά, τριφύλλια, καλαμπόκια, ελιές, χέρσα για ανάπτυξη χορταριού και ξερικά που έγιναν ποτιστικά. Στον ισχύοντα αρδευτικό Κανονισμό, κάτι που υπαγορεύει και η κοινή λογική, ορίζεται ότι τα χέρσα αγροκτήματα (που τελούν σε αγρανάπαυση και δεν δηλώνεται καλλιέργεια) επιτρέπεται η άρ-

δευση μόνο πριν την έναρξη της αρδευτικής περιόδου και μετά το τέλος Αυγούστου, εννοείται ότι αφήνει εκτός άρδευσης τα ξερικά. Σήμερα με την δικαιολογία ότι αυτός ο αρδευτικός κανονισμός είναι αναχρονιστικός δεν τηρείται τίποτε από τα προαναφερόμενα. Σε αγροκαλλιέργειες που δεν χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα άρδευσης (πύραυλοι και καρούλια) αλλά υπάρχει νερό στον υδραύλακα, αυτό δεν προτιμάται (φέτος ο υδραύλακας στα Ντεμίρια έχει διανοιχθεί και έχει αρκετό νερό), γιατί οι αγροτοκαλλιεργητές θα πρέπει, όπως υποχρεώνονται από τον ισχύοντα αρδευτικό κανονισμό, να διανοίξουν από μόνοι τους τα επιμέρους αυλάκια που οδηγούν το νερό στα αγροτεμάχιά τους. Έτσι προτιμούν να παίρνουν και να μεταφέρουν το νερό χύμα με σωλήνες από τον αγωγό του κλειστού κυκλώματος και όπως προαναφέραμε με σωλήνα μεγάλης διαμέτρου, το δε νερό του υδραύλακα καταλήγει στον Ευρώτα ανεκμετάλλευτο. Πρόσφατα κατατέθηκε διαμαρτυρία-πρόταση από ομάδα αγροτοκαλλιεργητών που ποτίζουν με πυραύλους ή καρούλια στο Τοπικό Συμβούλιο Καστορείου, προκειμένου να διευθετηθεί το θέμα και ζήτησαν να μην γίνεται άρδευση με χύμα νερό από τον αγωγό κλειστού κυκλώματος στα αγροτεμάχια που έχουν τη δυνατότητα να αρδεύονται από τον υδραύλακα. Το Τ.Σ. μετά από συνεδρίαση έλαβε απόφαση πλειοψηφικά και υπέ-

δειξε ως λύση, ζητώντας να εφαρμοστεί, ως εξής: δύο ημέρες την εβδομάδα να αρδεύονται μόνο όσοι χρησιμοποιούν χύμα νερό από τον αγωγό κλειστού κυκλώματος με βάνα με ελεγχόμενη ροή στον σωλήνα παροχής, οι δε βάνες παροχής να μην βρίσκονται εντός των αγροτεμαχίων αλλά εκτός και εγγύς του αγωγού. Στην περίπτωση που κριθεί αναποτελεσματική αυτή η λύση να επανεξετασθεί το θέμα. Επίσης αποφάσισε να πραγματοποιηθεί Γενική Συνέλευση με τους εμπλεκόμενους αγροτοκαλλιεργητές προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για τη διανομή του νερού δίκαια σε όλους και με καθολική αποδοχή.

Ε.Β.

Το Καστόρι το Καλοκαίρι

Όταν η Καστανιά κατηφόρισε από τον Ταῦγετο στα πεδινά, δεν ξέχασε το φιλόξενο βουνό μας, όπου, όπως μας καταγράφει ο επίτιμος αρεοπαγίτης κ. Ευάγγελος Ανδριανός σε αυτό το τεύχος, κατέγραψε μακροχρόνια ιστορία. Έτσι και σήμερα, ιδίως το Καλοκαίρι, η ωραιότερη εκδρομή είναι στο βουνό. Τον Ιούλιο θα μαζέψουμε το τσάι μέχρι

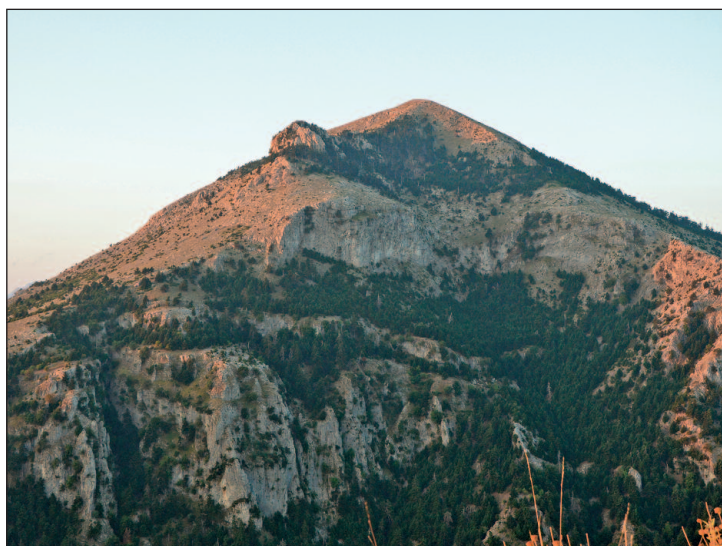
και το Βορδονιάτικο και τη ρίγανη που θα ξεραθεί, θα τριφτεί και θα αποθηκευτεί για όλον τον χρόνο. Το άρωμά μας ρίγανη και τσάι. Το ταπεινό τσάι του βουνού κερδίζει το ενδιαφέρον των επιστημόνων και το δικό μας χάρη στις μοναδικές ευεργετικές του ιδιότητες. Το προτιμούσαν οι γιαγιάδες και οι παππούδες μας ως φάρμακο, καθώς

ένιωθαν τις καταπραϋντικές ιδιότητες που είχε στον οργανισμό τους.

Αν πας για μάζεμα τσαγιού στην κορυφή του Σουσιανίτικου, στο Λυκοδιάσελο, ξαποσταίνεις λίγο αγναντεύοντας τον μεσοπνιακό κόλπο. Κάποιοι συνεχίζουν την παράδοση και καλλιεργούν κτήματα με κηπευτικά που έχουν ξεχωριστή γεύση από αυτά του

κάμπου. Οι πατάτες και τα όσπρια του βουνού είναι ασυναγώνιστα. Το μεγάλο υψόμετρο βοηθά. Όμως για τους περισσότερους από εμάς το βασικό είναι η ξεκούραση και η αναψυχή. Να περπατάς κάτω από τα έλατα και τις μπορίτσες του δάσους που, όταν το δεις από μακριά, μοιάζει βαθυπράσινο χαλί, χωρίς κανένα ψεγάδι. Και ύστερα να πεις νερό

από τις πηγές και να ξαπλώσεις κάτω από ένα δέντρο. Ακόμη και γι αυτούς που οι δουλειές δεν τους αφήνουν χρόνο για βόλτες, ευτυχώς υπάρχουν και οι γιορτές της Ανάληψης, της Αγίας Μαρίνας, της Απόδοσης της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (τα εννιάμερα της Παναγίας) και ο Αϊ-Γιάννης για να βρουν την ευκαιρία να εκδράμουν στο βουνό. Από την κορυφή του Αϊ-Γιάννη, τόσο οξεία και επιβλητική, μπορείς να δεις μέχρι κάτω στο Ταινάρο. Η υπέροχη φωτογραφία του Ευάγγελου Ανδριανού από την κορυφή του Αϊ-Γιάννη περιγράφει με τον καλύτερο τρόπο τη μαγεία. Ένα βουνό ανάμεσα σε δυο κόλπους.

Όμως την ομορφιά του βουνού τη συναγωνίζεται η ομορφιά του Καστορείου με τις ανθισμένες μπουκαμβίλιες, τις δάφνες, τις τριανταφυλλίες και τα γιασεμιά, τις γαρδένιες και τις ορτανσίες. Στα χαγιάτια κρέμονται οι γαρ-

φαλλίες και οι τριανταφυλλίες ολάνθιστες με τα ευωδιαστά τους άνθη. Οι εξώπορτες ανθοστολισμένες ακόμη και αν είναι σε εγκαταλειμμένα σπίτια. Αυτή την εποχή στους κήπους τα δέντρα γέρνουν τα κλαδιά τους από την καρποφορία. Βερίκοκα, ροδάκινα, μαύρα και χρυσά μπουρνέλια. Καιρός για τάρτες, μαρμελάδες και κομπόστες. Αλλά θα περιορίσουμε τα λόγια για να δώσουμε χώρο στις υπέροχες φωτογραφίες του Γιώργου Λαγανά. Ελάτε να τις απολαύσουμε μαζί.

B.K. - Ε.Λ.

Η φωτογραφία του Ευάγγελου Ανδριανού: Κορυφή Αϊ-Γιάννης
Οι φωτογραφίες του Γ. Λαγανά:
(1) Πανοραμική θέα αριστερά η Λουσίνη δεξιά η Μπουρσιάκα,
(2) Γραμμένη Πέτρα,
(3) Πυργάκι (Βορδωνιάτικο) κανάλι, και από τα σοκάκια του Καστορείου.

ΚΑΘΕ ΠΡΑΓΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΟΥ

Βάσει της φράσης αυτής που έχει ειπωθεί από τους «παλιούς» βρήκαμε την ευκαιρία να αναφερθούμε στην εποχικότητα των φρούτων και των λαχανικών μέσω της οποίας υποδεικνύεται η εποχή του έτους που γίνεται η συγκομιδή τους. Μέχρι πριν από κάποια χρόνια τρώγαμε τα φρούτα και τα λαχανικά συγκεκριμένες μόνο εποχές του χρόνου. Πλέον, η εποχικότητα έχει χαθεί εξ αιτίας των τεχνικών καλλιέργειας σε θερμοκήπια. Ζούμε στην εποχή που αντί να προτιμήσουμε για παράδειγμα το λάχανο (μάπα), το καρότο, το παντζάρι, το μαρούλι ή τη ρόκα το χειμώνα για να φάμε μια σαλάτα, αγοράζουμε τομάτες, αγγούρια και πιπεριές! Τα φρούτα και τα λαχανικά όμως, που επιθυμούμε να καταναλώσουμε εκτός της εποχής τους, δεν έχουν το άρωμα, τη φρεσκάδα και τη θρεπτική αξία που έχουν, όταν καταναλώνονται τη σωστή εποχή. Έχουμε συνηθίσει πλέον να τρώμε προϊόντα, που έχουν ταξιδέψει χιλιάδες χιλιόμετρα προκειμένου να φτάσουν στα πιάτα μας, προερχόμενα από άλλες χώρες μόνο και μόνο επειδή έχουμε την επιθυμία να τα καταναλώσουμε εκτός της εποχής τους. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι να φτάσουν σ' εμάς τα προϊόντα ταλαιπωρημένα, ακριβότερα, με υποβαθμισμένη θρεπτική αξία και γεμάτα συντηρητικά, ακόμα και αν πωλούνται στους καταναλωτές ως προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας. Είναι λυπηρό να συμβαίνει αυτό καθώς η φύση έχει φροντίσει να μας καλύπτει πλήρως όλο το χρόνο με λαχανικά και φρούτα, που υπάρχουν ανά εποχή, πλούσια σε βιταμίνες και ιχνοστοιχεία που χρειαζόμαστε. Είναι συνεπώς σωστότερο να καλλιεργούμε στον κήπο ή το περιβόλι μας φρούτα και λαχανικά, σύμφωνα πάντα με τις αρχές της εποχικότητας, ή να εμπιστευόμαστε τους παραγωγούς του τόπου μας προκειμένου να καταναλώνουμε προϊόντα νόστιμα, φρέσκα και πλούσια σε θρεπτικά συστατικά απαλλαγμένα από περιττά χημικά και λιπάσματα.

ΛΑΧΑΝΙΚΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΟΥΜΕ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΕΠΟΧΗ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΑ (ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ - ΧΕΙΜΩΝΑΣ): Λάχανο, κουνουπίδι, μπρόκολο, πράσο, καρότο, ραπανάκι, φρέσκο κρεμμύδι, πράσο, άγρια χόρτα, σπανάκι, αντίδια, σέσκουλα, μυρώνια (σφελίτσι), μαϊντανός, σέλινο, ρόκα, καυκαλήθρες.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ (ΑΝΟΙΞΗ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ): Σπαράγγια, φρέσκια ρίγανη, κουκιά, αρακάς, αγκινάρα, φασολάκια, μπιζέλια, μελιτζάνες, κίτρινη κολοκύθα, μπάμιες, πιπεριές, κολοκύθια, αγγούρια, βλίτα, αμπελοφάσουλα, τομάτες, μαυρομάτικα (κερατάκια), κολοκυθοκορφάδες, дуόσμος, βασιλικός.

ΦΡΟΥΤΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΟΥΜΕ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΕΠΟΧΗ

ΑΝΟΙΞΗ: κεράσια, βύσσινα, μούσμουλα.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ: αχλάδια, βερίκοκα, ροδάκινα, νεκταρίνια, φράουλες, σύκα, φραγκόσυκα, πεπόνια, καρπούζια, δαμάσκηνα.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ: σταφύλια, ακτινίδια, κυδώνια, ρόδια, λοτοί.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ: μήλα, πορτοκάλια, λεμόνια, μανταρίνια, γκρέιπφρουτ.

Καλλιρρόη Λαμπή

Ελιές Καλαμών ή Καλαμάτας;

Την 1η Ιουνίου 2021 πραγματοποιήθηκε η Συνεδρίαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για την εκδίκαση της προσφυγής-αίτησης ακύρωσης της Υπουργικής Απόφασης 331/20735/2018-ΦΕΚ 648B/26-02-2018, που θεσμοθέτησε τη χρήση της επωνυμίας Ελιές Καλαμάτας για όλες τις βρώσιμες ελιές ποικιλίας Καλαμών που καλλιεργούνται στην Ελλάδα. Την αίτηση ακύρωσης κατέθεσε ο Σύλλογος Υπέρ των Μεσογειακών Ελαιοκομικών Προϊόντων ΠΟΠ(ΣΥΜΕΠΟΠ). Τους Λάκωνες παραγωγούς κατά της αίτησης ακύρωσης εκπροσώπησε το Επιμελητήριο Λακωνίας. Η απόφαση του ΣΤΕ αναμένεται εντός του επόμενου εξαμήνου.

Ε.Α.

Η τιμή εξαιρετικού παρθένου ελαιόλαδου ανέβηκε!

Το τελευταίο διάστημα παρατηρείται μια αύξηση στην τιμή του εξαιρετικού παρθένου ελαιόλαδου. Έτσι πληροφορηθήκαμε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ότι ο Αγροτικός Ελαιουργικός Συνεταιρισμός Συκέας (Α.Ε.Σ. Συκέας), στη Λακωνία, πούλησε 29 τόνους στην εταιρεία Hellas oil που εδρεύει στην Ηλεία, στην τιμή των 3,66 ευρώ το κιλό. Μάλιστα, και τα καλά ελαιόλαδα στη Λακωνία, αυτήν την εποχή πωλούνται γύρω στα 3,66 ευρώ το κιλό. Και στη Μεσοπνία οι τιμές κυμαίνονται στα 3.55 ευρώ το κιλό. Παρόμοιες τιμές δίνονται και στην Κρήτη.

Εκτιμάται ότι η περιορισμένη προσφορά εξαιρετικά παρθένου ελαιόλαδου στην Ευρώπη δημιούργησε τις προϋποθέσεις για ανοδική τάση των τιμών παραγωγού στην Ελλάδα. Ωστόσο, η ελληνική αγορά κινείται με βραδύ ρυθμό λόγω της απροθυμίας των εμπόρων να αγοράσουν με βάση τις μεσοπρόθεσμες ανάγκες τους. Οι πηγές της αγοράς εκτιμούν ότι οι συναλλαγές θα αυξηθούν μόλις εμφανιστούν τα πρώτα σημάδια επανεκκίνησης της αγοράς, ειδικά στην Ιταλία και την Κεντρική Ευρώπη. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι είναι σημαντικός ο αγώνας που έχουν κάνει οι Έλληνες παραγωγοί τυποποιημένου ελαιόλαδου, ώστε να προβληθεί στις διεθνείς αγορές. Το απόθεμα από το περυσινό εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο μάλλον είναι μικρό και έτσι δε θα ωφεληθούν οι παραγωγοί μας. Ελπίζουμε κάποιοι συμπατριώτες μας να πούλησαν σε καλύτερη τιμή. Και ευχόμαστε οι τιμές παραγωγού να μείνουν υψηλές για τη νέα σοδειά.

Πληροφορίες για την παρακολούθηση των τιμών του ελαιόλαδου μπορείτε να παίρνετε και από την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/prices/price-monitoring-sector/plant-products/olive-oil_en

Ε.Α.

Περί αγριόχοιρων και μέτρων ελέγχου της ραγδαίας εξάπλωσής τους

Παρατάθηκε μέχρι και τις 20 Σεπτεμβρίου 2021 το κυνήγι του αγριόχοιρου με την Α.Π.: Υπουργείου Περιβάλλοντος - Ενέργειας/ΔΔΔ/50664/1554/25/05/2021, προκειμένου να ελεγχθεί η υπερβολική αύξηση του πληθυσμού του. Στην περιοχή μας, αλλά και σε όλη την ελληνική ύπαιθρο, καθημερινά σημειώνονται μεγάλες ζημιές στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, πολλά τροχαία ατυχήματα στους επαρχιακούς δρόμους και επίσης ενέχεται και ο κίνδυνος εξάπλωσης της Αφρικανικής Πανώλης των χοίρων στις κτηνοτροφικές μονάδες. Στην απόφαση ορίζεται ότι θα πρέπει να υπάρχει συνεχής συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των Δασικών Υπηρεσιών με τις Περιφέρειες, τους Ο.Τ.Α., την Ελληνική Αστυνομία και τις λοιπές κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Επίσης επισημαίνεται μεταξύ άλλων ότι θα πρέπει να τοποθετηθούν προειδοποιητικές πινακίδες (οδικής σήμανσης) στους δρόμους, που έχει παρατηρηθεί διέλευση αγριόχοιρων, για τη μείωση της ταχύτητας των οχημάτων και να ληφθούν μέτρα σχετικά με την εκδίωξη και τη μη προσέγγιση των αγριόχοιρων στις κατοικημένες περιοχές. Καλά τα μέτρα που λαμβάνονται, το θέμα είναι αν είναι αρκετά για να περιορίσουν τη ραγδαία εξάπλωσή τους, γιατί όλοι που ζουν και εργάζονται στην ύπαιθρο τα θεωρούν πολύ λίγα για να ελεγχτεί ο πληθυσμός τους.

Ε.Β.

ΔΕΥΑΣ συνέχεια

Επιμένει η ΔΕΥΑΣ στην αναπροσαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής με προτεινόμενα νέα τιμολόγια, πρόταση που συζητήθηκε στις 16/3/2021 στο Διοικητικό Συμβούλιο και ψηφίστηκε. Στη συνέχεια εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία από την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Σπάρτης σε συνεδρίαση στις 13/04/2021.

Και οι τρεις αρχηγοί των αντιπολιτευόμενων Δημοτικών Παρατάξεων εναντιώθηκαν και τοποθετήθηκαν με επιχειρήματα σε αυτή την απόφαση, το ίδιο και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι αυτών, μεταξύ των οποίων και ο Δημοτικός Σύμβουλος της Δημοτικής μας Ενότητας κ. Γιώργος Κουρεμπής. Εξυπακούεται ότι ενάντια στις αυξήσεις τοποθετείται και το σύνολο των πολιτών του Δήμου Σπάρτης. Οι αυξήσεις που αποφασίσθηκαν είναι αρκετά μεγάλες και για το Καστώριο αγγίζουν το 76% επί της σημερινής τιμής και ετήσιο πάγιο 60 ευρώ, συν 4 ευρώ πάγιο όμβριων υδάτων, που θα κατανέμεται σε τέσσερις τριμηνιαίους λογαριασμούς. Μετρήσεις για την κατανάλωση του νερού θα γίνονται 2 φορές το χρόνο και δύο φορές οι λογαριασμοί θα υπολογίζονται έναντι.

Στην απόφαση αυτή 47 Πρόεδροι Τοπικών Κοινοτήτων, μεταξύ αυτών και ο Πρόεδρος του Τ.Σ Καστορείου κ. Βασίλης Λαγανάς, προσέφυγαν στα Διοικητικά Δικαστήρια για την ακύρωση της απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Σπάρτης αλλά και σε άσκηση ασφαλιστικών μέτρων, ώστε να μην εφαρμοστούν τα νέα τιμολόγια.

E.B.

Επίσκεψη του Δημάρχου Σπάρτης στο χωριό μας

Το Σάββατο, 12 Ιουνίου 2021, ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Πέτρος Δούκας συνοδευόμενος από τους Αντιδημάρχους κ. Γεωργία Ζαχαράκη Τουριστικής Ανάπτυξης και Κοινωνικής Πολιτικής, κ. Γεωργία Δεδεδήμου Οικονομικών Θεμάτων και Ανάπτυξης, κ. Χρήστο Κανακάκο Αγροτικής Ανάπτυξης, Επιχειρηματικότητας, Διαχείρισης Κοιμητηρίων, Λαϊκών & Υπαίθριων Αγορών και κ. Ιωάννη Ράλλη, ειδικό σύμβουλο του δημάρχου για όλα τα θέματα τεχνικών υπηρεσιών και έργων, επισκέφτηκαν το Καστώριο και συναντήθηκαν με τον Πρόεδρο της Τοπικής Κοινότητας κ. Βασίλη Λαγανά και τα μέλη

του Τοπικού Συμβουλίου. Στη διάρκεια της συνάντησης τέθηκαν και συζητήθηκαν αρκετά θέματα που απασχολούν την τοπική κοινότητα, μεταξύ των οποίων η ανακαίνιση του κτηρίου Σπυρόπουλου, ο Βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων του Καστορείου που προτάθηκε για ένταξη στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», θέματα οδοποιίας, αθλητικές εγκαταστάσεις κλπ.

Είναι καλό να γίνονται τέτοιες συναντήσεις, να συζητούνται τα τοπικά προβλήματα και να υπάρχει αλληλοενημέρωση. Ο κ. Δήμαρχος υποσχέθηκε ότι σύντομα θα επισκεφτεί και πάλι το χωριό μας.

E.B.

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει λογαριασμό στην ALPHA BANK με αριθμό 112-002101-399452.

IBAN: GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452

Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος,

Αικατερίνη Σμυρνίου, Ταμίας.

Σας προτείνουμε να καταθέτετε τη συνδρομή σας, τη διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης το όνομά σας. Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.

Σας ευχαριστώ θερμά

Καίτη Σμυρνίου

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

«Συνάντηση στο ΥΠΕΣ για το πρόγραμμα «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ»

Στις 09 Ιουνίου 2021 πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών συνάντηση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών κ. Στ. Πέτσα, παρουσία του Βουλευτή Λακωνίας κ. Ν. Κρητικού, με τον Δήμαρχο Σπάρτης κ. Πέτρο Δούκα, τον Αντιδήμαρχο Οικονομικών Θεμάτων και Ανάπτυξης κ. Γ. Δεδεδήμου και τον Διευθυντή της ΔΕΥΑΣ κ. Ηλία Τρακάκη.

Αφού έγινε παρουσίαση της προτεραιοποίησης των προτάσεων που έχουν κατατεθεί, ο κ. Πέτσας δεσμεύτηκε για την ένταξη της πρότασης (εκτός ανώτατου ορίου συνολικού προϋπολογισμού που αντιστοιχεί στο Δήμο Σπάρτης) με τίτλο «Κατασκευή δικτύων αποχέτευσης οικισμών Δ.Ε. Μυστρά, Σπαρτιατών και οικισμών Καρυών και Καστορείου» και προϋπολογισμό 11.937.809,82 € (πρόσκληση ΑΤ02), σε εφαρμογή της πρόβλεψης του άρθρου 6 παρ. 7 της αρ. 6302/8-4-2021 ΚΥΑ.

Κατόπιν αυτού, στο Πρόγραμμα «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ», θα ενταχθούν για τον Δήμο Σπάρτης και τη ΔΕΥΑΣ, έργα συνολικού προϋπολογισμού 33.828.626,93 €.

Τέλος, ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών, διαβεβαίωσε ότι θα γίνει προσπάθεια για την ένταξη και των υπολοίπων προτάσεων σε άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Η Αντιδήμαρχος Οικονομικών Θεμάτων και Ανάπτυξης

ΓΕΩΡΓΙΑ ΔΕΔΕΔΗΜΟΥ

Η κατασκευή του δικτύου αποχέτευσης με βιολογικό καθαρισμό είναι θέμα εξαιρετικής σημασίας για το χωριό μας και με ανακούφιση πληροφορηθήκαμε την πρόταση για χρηματοδότηση στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» και τη δέσμευση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών κ. Πέτσα για την ένταξη της. Ευχαριστούμε για τις μέχρι τώρα ενέργειες όλων όσων συνεισέφεραν προκειμένου να δρομολογηθεί η ένταξη χρηματοδότησης του έργου και ευελπιστούμε σύντομα στην ολοκλήρωσή του.

E.B.

Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος η 5η Ιουνίου

Άνοιξη, χαρά θεού, γέμισε ο τόπος με μικρά παιδιά και γραβατωμένους που σκάβουν και φυτεύουν δένδρα στην ΑΘΗΝΑ και τον υφυπουργό περιβάλλοντος κ. Γεώργιο Αμυρά να αναφέρει ότι οι καμένες περιοχές των Αθηνών και της Κορίνθου θα πρασινίσουν ξανά και τα καμένα δάση θα αναδασωθούν σε ένα νέο εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό. Οι εφημερίδες μιλούν με επίκεντρο τη βιώσιμη ανάπτυξη και ο Ταύγετος βρίσκεται στο άμεσο ενδιαφέρον των εταιρειών για εγκατάσταση ανεμογεννητριών, αφού κάπκε το 2007 το δάσος του. Ποιος ευθύνεται, άραγε, γι' αυτό;

Δεν μας έφταναν αυτά, πρόσφατα μάθαμε ότι θα γίνουμε και η χωματερή της ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ. Προετοιμάζεται η δημιουργία χώρου για εγκατάσταση ΣΚΟΥΠΔΟΤΟΠΟΥ στην περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου, σε ένα θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον, κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους της ΠΕΛΛΑΝΑΣ και το κυριότερο, πάνω από πηγές, με κίνδυνο να μολυνθεί ο υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής. Τι να πει κανείς!

Γιάννης Αρφάνης

Από τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου κ. Παναγιώτη Νίκα λάβαμε το βιβλίο του Καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Θανάση Χρήστου «ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821» (στα πλαίσια των εορτασμών για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821). Στο βιβλίο του ο κ. Χρήστου παρουσιάζει, με κείμενα και πλούσιο εικονογραφικό υλικό, τα χρονικά ορόθεσια που είχαν ως επίκεντρο την Πελοπόννησο. Καταγράφονται επίσης γεγονότα εξίσου μαρτυρικά και ηρωικά που συγκλόνισαν τότε τον Ελληνισμό.

Το σύνολο των κειμένων έχει μεταφραστεί, και περιέχονται στον ίδιο τόμο, σε τέσσερις ακόμα γλώσσες, στα Αγγλικά, τα Γαλλικά, τα Ρώσικα και τα Γερμανικά, τιμώντας τη σπουδαία αρωγή του Φιλελληνικού Κινήματος και την καταλυτική παρέμβαση των συμμαχικών δυνάμεων στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου.

Ευχαριστούμε τον κ. Περιφερειάρχη και ευχόμαστε να συνεχίσει να στηρίζει η Περιφέρεια την έκδοση νέων ή επανέκδοση παλαιότερων ιστορικών συγγραμμάτων, τα οποία φωτίζουν την ηρωική εκείνη περίοδο της ελληνικής ιστορίας.

Η Εορτή των Παλαιολογείων 2021 στην Καστροπολιτεία του Μυστρά

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία οι επετειακές εκδηλώσεις «Παλαιολόγεια 2021» στον Μυστρά στη μνήμη της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως από τους Τούρκους το 1453 και της θυσίας του τελευταίου αυτοκράτορα Κων/νου Παλαιολόγου.

Το πρόγραμμα του Νομικού Προσώπου του Δήμου Σπάρτης ήταν πλούσιο σε εκδηλώσεις. Εψάλη Αρχιερατική Θεία Λειτουργία στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Δημητρίου στον αρχαιολογικό χώρο του Μυστρά, στην οποία χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. κ. Ευστάθιος και τελέστηκε μνημόσυνο, παρουσία της Α.Ε. της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κατερίνας Σακελλαροπούλου με ομιλία του Δημάρχου Σπάρτης κ. Πέτρου Δούκα με θέμα: «Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ΙΑ΄, το χρονικό της Άλω-

σης». Ακολούθησε κατάθεση στεφάνων στο άγαλμα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και στη συνέχεια έγινε η παρουσίαση της επετειακής συλλεκτικής σειράς γραμματοσήμων που εξέδωσε ο Δήμος Σπάρτης, σε συνεργασία με τα ΕΛΤΑ, και η ομιλία του κ.

Πέτρου Δούκα με θέμα «Βυζάντιο και Ελλάδα».

Πραγματοποιήθηκαν επίσης Διαδικτυακές Ομιλίες και ημερίδες που αφορούσαν στην Άλωση, στο Βυζάντιο και στους Παλαιολόγους χρόνους με καταξιωμένους ομιλητές αλλά και αθλητικές εκ-

δηλώσεις, όπως ο Παλαιολόγειος δρόμος και οι σκοπευτικοί αγώνες που διάνθισαν τις επετειακές εκδηλώσεις. Εξαιρετικές ήταν και οι δύο μουσικές παραστάσεις, που πραγματοποιήθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο του Μυστρά η μία στην έναρξη των εκδηλώσεων, στις 28 Μαΐου 2021 με μουσική και τραγούδια αφιερωμένα «εις την Ελευθερίαν» με συντελεστές το συγκρότημα «POLIS Ensemble» και τους τραγουδιστές Χ. Τσιαμούλη και Κ. Κουλλιά και η άλλη στο κλείσιμο, στις 4 Ιουνίου με «έντεχνο και παραδοσιακό Ταξίδι στην Άλωση» με το συγκρότημα «ΧΟΕΣ» και συντελεστές τον Γιάννη Ισχυρνίολο, Παναγιώτη Κωνταντάκη, Μαρία Κουμοτσίδη και Μαρία Γιαννακοπούλου.

Οι εκδηλώσεις συνδιοργανώθηκαν από το Νομικό Πρόσωπο Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμου Σπάρτης και τους Τοπικούς φορείς της πόλης. **Ε.Β.**

Οι εορτές των Αγίων μας με προφυλάξεις

Τα ξωκλήσια μας όλα, του Μάν Θανάση στις Μάντρες στον Κάμπο, του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στον Αϊ-Μάμα, του Αγίου Κωνσταντίνου στο Καστρί και του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτη στα Σερβείκα, ένα-ένα άνοιξαν τις πόρτες τους και λειτούργησαν με αρκετούς πιστούς να παρακολουθούν τη Θεία Λειτουργία, αλλά και με πολλές προφυλάξεις επιβεβλημένες για τη δημόσια υγεία.

Στην εκκλησία του Αγίου Θεδώρου του Στρατηλάτη στα Σερβείκα οι κάτοικοι της περιοχής μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας πρόσφεραν στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας, με μεγάλη προφύλαξη λόγω της πανδημίας του covid-

19, νόστιμα εδέσματα σε όλους τους παρισταμένους.

Αργότερα η εορτή της Αναλήψεως στις 11 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στην Μπρουσάκα, στην εκκλησία της Παναγίτσας. Εκεί, μετά τη Θεία Λειτουργία, που τέλεσε ο ιερέας μας πατέρας Νεκτάριος, όλοι οι παρευρισκόμενοι προσκλήθηκαν στην οικία του Παναγιώτη Κουρκούλη, που διαθέτει επαρκή ανοιχτό χώρο και απόλαυσαν καφέ και νόστιμα γλυκίσματα από την οικοδέσποινα κ. Κική Κουρκούλη.

Ε.Β.

Μια ιστορία σαν παραμύθι» στην αυλή της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης

Από το Ν.Π. Πολιτισμού του Δ. Σπάρτης

Την Τετάρτη 16 Ιουνίου και ώρα 8:30 μ.μ. το Ν.Π. Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Σπάρτης παρουσίασε την Ιστορική αφήγηση, μέσα από την πρωτότυπη ιστορία, «Μια ιστορία σαν παραμύθι», στην Αυλή της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης.

Συγγραφέας της ιστορίας είναι η κ. Γιάννα Κατσουγκράκη, Αρχαιολόγος-Μουσειοπαιδαγωγός, η οποία και αφηγήθηκε την ιστορία της με τέτοια εκφραστική δύναμη που μας μάγεψε όλους, μικρούς και μεγάλους.

Μέσα από την αφήγηση της κ. Κατσουγκράκη παρακολουθήσαμε ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα να συνομιλούν με μουσειακά εκθέματα και να μας παρουσιάζουν μια γοητευτική ιστορία για το Βυζαντινό Μυστρά και τους πρώτους Δεσπότες του, τον Μανουήλ Καντακουζηνό και τη σύζυγό του Isabelle de Lusignan. Ο Μανουήλ ήταν δευτερότοκος γιος του αυτοκράτορα Ιωάννη ΣΤ' Καντακουζηνού και της Ειρήνης Ασανίνα. Ανακηρύχθηκε Δεσπότης το 1349 και εστάλη από τον πατέρα του να κυβερνήσει την απομακρυσμένη επαρχία του Μυστρά. Η Ισαβέλλα/Ζαμπία των Πουατιέ-Λουζινιάν ήταν κόρη του Γκυ, βασιλιά της Μικράς Αρμενίας (Κιλικίας).

Την αφήγηση συνόδευσε με κιθάρα ο κ. Χαράλαμπος Γούλας, Καθηγητής Μουσικής.

Β.Κ.

CEDEFOP και ENISA, οι “ελληνικοί” οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ρυθμιστική δομή που, εκτός από τα βασικά θεσμικά όργανα όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, περιλαμβάνει περισσότερους από 40 οργανισμούς εκ των οποίων οι δύο βρίσκονται στην Ελλάδα..

Το **CEDEFOP** (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης) έχει έδρα στη Θεσσαλονίκη και η αποστολή του είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη και υλοποίηση ευρωπαϊκών πολιτικών για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη της ΕΕ και τους κοινωνικούς εταίρους. Στο πλαίσιο κοινωνικών αλλαγών και οικονομικών προβλημάτων στα μέσα της δεκαετίας του 1970, το CEDEFOP προέκυψε ως συναίνεση μεταξύ των κρατών-μελών της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) σχετικά με την ανάγκη βελτίωσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αν και η εκπαίδευση υπήρξε ερευνητικός τομέας από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970 σημειώθηκε τάση για μία πιο συγκεντρωμένη και συστηματική έρευνα. Συνεπώς, η Δυτική Γερμανία ίδρυσε το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Έρευνας για την Επαγγελματική Κατάρτιση το 1969. Στη Γαλλία ιδρύθηκε ένα παρόμοιο κέντρο το 1970 και στην Ιταλία τρία χρόνια αργότερα. Επομένως, το 1970 η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της ΕΟΚ συγκρότησε ομάδα μελέτης για την εξέταση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στα τότε έξι κράτη-μέλη της ΕΟΚ και η επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ινστιτούτου βασισμένου σε μεγάλο βαθμό στο μοντέλο της Δυτικής Γερμανίας. Τελικά, το CEDEFOP ιδρύθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1975 με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 337/75 του Συμβουλίου. Η πρώτη τοποθεσία του στο Δυτικό Βερολίνο ήταν ένα σαφές μήνυμα ότι το δυτικό τμήμα της τότε διαιρεμένης πόλης ήταν μέρος της ΕΟΚ. Βάσει της νέας πολιτικής κατάστασης στην Ευρώπη, μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου και μετά τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, με έδρα τη Φρανκφούρτη, αποφάσισε το Συμβούλιο Υπουργών τον Οκτώβριο του 1993

να μεταφέρει το CEDEFOP στην Ελλάδα. Συνεπώς, την 1η Σεπτεμβρίου 1995, το CEDEFOP μετακόμισε σε προσωρινές εγκαταστάσεις στη Θεσσαλονίκη και τον Αύγουστο του 1999 απέκτησε δικό του κτίριο. Στο CEDEFOP απασχολούνται περίπου 100 υπάλληλοι και από το 2019 έχει τον Γερμανό Jürgen Siebel ως εκτελεστικό διευθυντή. Μεγάλο μέρος των πρώτων εργασιών του CEDEFOP αφορούσε τη μελέτη της συγκρισιμότητας των προσόντων επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη-μέλη. Περίπου 200 επαγγέλματα κατηγοριοποιήθηκαν και προσδιορίστηκε η ισοδυναμία τους με άλλα επαγγέλματα και προσόντα. Ο στόχος ήταν να εθυγραμμίζονται οι πολιτικές επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη όλο και περισσότερο μεταξύ τους, με αποτέλεσμα την αμοιβαία αναγνώριση προσόντων και πιστοποιητικών, καθώς και η ανάπτυξη μίας κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 128 της Συνθήκης της Ρώμης. Ωστόσο, δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για αμοιβαία αναγνώριση, εκτός από τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ούτε για μια κοινή πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης. Η Συνθήκη του 1992 για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθόρισε τον ρόλο της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης σε υποστηρικτική και συμπληρωματική δράση, σεβόμενη πλήρως την ευθύνη των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης και ο ρόλος αυτός ενσωματώθηκε στο άρθρο 166 της Συνθήκης της Λισαβόνας, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Σε τι στοχεύει λοιπόν η δράση της ΕΕ στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης;

- Διευκόλυνση της προσαρμογής στις μεταλλαγές της βιομηχανίας, και βελτίωση της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και της συνεχούς κατάρτισης.

- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και ενίσχυση της κινητικότητας των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων και ιδίως των νέων.

- Επέκταση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στον τομέα της κατάρτισης.

- Ανάπτυξη της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των συστημάτων κατάρτισης των κρατών μελών.

Δηλαδή, τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ θεσπίζουν μέτρα για να συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων αυτών διατυπώνοντας συστάσεις, χωρίς όμως να εναρμονίζουν τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών-μελών. Οι σωστές πολιτικές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εξαρτώνται από την κατάσταση του τρόπου με τον οποίο αλλάζουν οι οικονομίες, οι κοινωνίες και οι άνθρωποι. Επομένως, οι πολυετείς στόχοι του CEDEFOP - παροχή στοιχείων και νέων γνώσεων, παρακολούθηση και ανάλυση πολιτικών, ενεργώντας ως μεσίτης γνώσης για χώρες και ενδιαφερόμενα μέρη - αντικατοπτρίζουν τις βασικές λειτουργίες του. Σε συνδυασμό με τους θεματικούς στρατηγικούς τομείς λειτουργίας, καθορίζουν το είδος και το εύρος της εργασίας που παρέχει. Έτσι, οι πολυετείς στόχοι καθοδηγούν τις δραστηριότητες των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας του CEDEFOP και διασφαλίζουν τη συνέχεια της εργασίας του, επιτρέποντας έτσι την απαραίτητη ευελιξία για να ανταποκριθεί στις μεταβαλλόμενες ανάγκες.

Προπάντων συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, εκπροσώπους εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων, ερευνητές και επαγγελματίες στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, παρέχοντας τα πλέον πρόσφατα στοιχεία σχετικά με τις εξελίξεις και δίνοντας την ευκαιρία για διάλογο σε θέματα πολιτικής.

Περισσότερες πληροφορίες για το CEDEFOP και τις εκδόσεις του σχετικά με την Ελλάδα μπορείτε να βρείτε στις παρακάτω σελίδες Διαδικτύου:

<https://www.cedefop.europa.eu/el>
<https://www.cedefop.europa.eu/el/country-data/greece>

Ο **ENISA** (Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο) ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 460/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αρχικά είχε την έδρα του στο Ηράκλειο, αλλά τώρα βρίσκεται στην Αθήνα, διατηρώντας όμως υποκατάστημα στο Ηράκλειο. Στο ENISA απασχολούνται περίπου 70 υπάλληλοι και από το 2019 έχει ως εκτελεστικό διευθυντή τον Εσθονό Juhan Lepassaar.

Ο ENISA συμβάλλει στην πολιτική κυβερνοχώρου της ΕΕ ενι-

σχύνοντας την αξιοπιστία των προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών στον τομέα της τεχνολογίας πληροφορικής επικοινωνιών (ΤΠΕ) με συστήματα πιστοποίησης της κυβερνοασφάλειας. Συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και φορείς της ΕΕ και βοηθά την Ευρώπη να προετοιμαστεί για τις προκλήσεις στον κυβερνοχώρο του αύριο. Μέσω της ανταλλαγής γνώσεων ο ENISA συνεργάζεται με τους βασικούς φορείς για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στη συνδεδεμένη οικονομία, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών ΤΠΕ της Ένωσης και, τελικά, τη διατήρηση της ψηφιακής ασφάλειας της κοινωνίας και των πολιτών της Ευρώπης. Σε έναν κόσμο που έχει γίνει υπερσυνδεδεμένος, οι εγκληματίες στον κυβερνοχώρο αποτελούν σημαντική απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και την ασφάλεια των πολιτών της στο Διαδίκτυο. *Ιδιαίτερα, η πανδημία COVID-19 τόνισε την ανάγκη για περισσότερη ασφάλεια στον ψηφιακό κόσμο.* Οι άνθρωποι έχουν αυξήσει την παρουσία τους στο Διαδίκτυο για να διατηρήσουν τις προσωπικές και επαγγελματικές τους σχέσεις, ενώ οι εγκληματίες στον κυβερνοχώρο έχουν επωφεληθεί από αυτήν την κατάσταση, στοχεύοντας ιδίως στις επιχειρήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου και ηλεκτρονικών πληρωμών, καθώς και στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης. Η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο είναι ο ακρογωνιαίος λίθος του ψηφιακού μετασχηματισμού και η ανάγκη γι αυτή διαπερνά όλους τους τομείς, επομένως πρέπει να εξεταστεί σε ένα ευρύ φάσμα πολιτικών τομέων και πρωτοβουλιών. Γι' αυτό η κυβερνοασφάλεια πρέπει να ενσωματωθεί σε όλους τους τομείς της πολιτικής της ΕΕ. Η αποφυγή κατακεραματισμού και η ανάγκη συνεκτικής προσέγγισης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε τομέα, είναι απαραίτητη. Επομένως ο ρόλος του ENISA, στα πλαίσια του τεχνικού προπαρασκευαστικού έργου για την ενημέρωση και περαιτέρω ανάπτυξη της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα της ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών, γίνεται όλο και πιο σημαντικός. Περισσότερες πληροφορίες για τον ENISA μπορείτε να βρείτε στον παρακάτω ιστότοπο: <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-strategy-leaflet-translations/enisa-strategy-leaflet-el.pdf>

Κάρεν Καλίσσα Χιώτη

Είμαι Έλληνας του Πόντου

Τη μνήμη των 353.000 θυμάτων της Ποντιακής Γενοκτονίας τίμησε σε ειδική συνεδρίασή της η Βουλή των Ελλήνων. Όπως τόνισε ο αντιπρόεδρος της Βουλής Νικήτας Κακλαμάνης, πρόκειται για μια μελανή σελίδα στην ιστορία μας που παραμένει μέχρι σήμερα αδικαίωτη. "Η παγκόσμια αναγνώριση του εγκλήματος, η καταδίκη του εθνικισμού και η απόκρουση της ψευδο-"Ιστορίας" είναι προϋπόθεση για την ειρηνική συνύπαρξη στον σύγχρονο κόσμο" τόνισε στην ομιλία της η βουλευτής Κατορίας Ολυμπία Τεληγιορίδου. Σήμερα, πρόσθεσε, "εμείς, τα εγγόνια και τα δισέγγονα όσων μαρτύρησαν στον Πόντο, δεν ζητάμε εκδίκηση. Ζητάμε δικαίωση των προγόνων μας". Παράλληλα, η κα Τεληγιορίδου τόνισε ότι η Τουρκία "εξακολουθεί να αρνείται το εγκληματικό παρελθόν και την ίδια ώρα χρησιμοποιεί ως εργαλείο το δράμα εκατομμυρίων νέων προσφύγων, εκβιάζοντας την Ευρώπη για να αποσπάσει γεωπολιτικά και οικονομικά ανταλλάγματα». Ο Βουλευτής Α Θεσσαλονίκης Γιάννης Αμανατίδης υπογραμμίζει ότι η Γενοκτονία συμβαίνει δύο φορές, όταν γίνεται και όταν επιχειρείται να ξεχαστεί, πρότενε δε να δημιουργηθεί μία διακομματική επιτροπή στη Βουλή για να προωθήσει το θέμα της διεθνούς αναγνώρισης της Γενοκτονίας του ποντιακού Ελληνισμού.

Με την ευκαιρία της Επετείου δημοσιεύουμε τις θέσεις δύο Τούρκων διανοούμενων για την Γενοκτονία.

Ως εξισλαμισμένος Έλληνας του Πόντου αυτοπροσδιορίζεται

ο Ταμέρ Τσιλινγκίρ, Τούρκος συγγραφέας και ακτιβιστής, ο οποίος πλέον ζει στην Ελβετία. Ο κ. Τσιλινγκίρ έπειτα από μακρά έρευνα έγραψε στα τουρκικά το βιβλίο «Η αλήθεια του Πόντου», όπου σε αυτό αναφέρεται στη γενοκτονία που υπέστη ο ελληνικός πληθυσμός από τους Νεότουρκους. Περιγράφει τα γεγονότα εκείνης της εποχής, τα ψέματα που εξακολουθεί να λέει το τουρκικό κράτος και παράλληλα τα συνδέει με το σήμερα, αφού άλλωστε πρόκειται για μια

ποτέ στην Τουρκία. Εάν συγκρίνετε το τότε με το σήμερα, λέει, τότε θα καταλάβατε πόσο προηγμένη ήταν αυτή η κοινωνία. Τον 19ο αιώνα ανθούσαν οι τέχνες και το επίπεδο της εκπαίδευσης ήταν ιδιαίτερα υψηλό. Το 1912 στη Σαμψούντα υπήρχε Όπερα, νοσοκομείο με σύγχρονο για την εποχή χειρουργείο. Άντρες και γυναίκες αθλούνταν, έπαιζαν κρίκετ, γκολφ, πράγματα ανήκουστα ακόμη και στην Κωνσταντινούπολη. Σχολεία για κωφάλαλα παιδιά. Ήδη από τα

και εθνομάρτυρα Νίκο Καπετανίδη, ο οποίος απαγχονίστηκε από τον σφαγέα των Ελλήνων, τον Τοπάλ Οσμάν. Ο Καπετανίδης μπορούσε να γλυτώσει, αλλά προτίμησε να αντιμετωπίσει πρόσωπο με πρόσωπο τον Τοπάλ Οσμάν. Όπως και να έχει το 1921 το Δικαστήριο Ανεξαρτησίας (δικαστήρια των Νεότουρκων που καταδίκάζαν ανθρώπους με συνοπτικές διαδικασίες) τον καταδίκασε σε απαγχονισμό σε ηλικία 32 ετών. Ο κ. Τσιλινγκίρ αναφερόμενος στην ελληνική παιδεία που άνθιζε στην περιοχή σχολιάζει πως πράγματι η ελληνική εκκλησία είχε ενεργή ανάμειξη στην παιδεία αλλά ο Καπετανίδης πίεζε για πιο ουδέτερη και κοσμική παιδεία. «Με τη συμφωνία ανταλλαγής πληθυσμών, 1.250.00 Έλληνες εγκατέλειψαν την περιοχή. Όσοι έμειναν εξισλαμίστηκαν και φυσικά τα ονόματά τους εκτουρκίστηκαν. Χάθηκαν τα ίχνη της ταυτότητάς τους.

Τα ονόματα των πόλε-

ων και των χωριών άλλαξαν σε τούρκικα. Το ίδιο έγινε και με τη μουσική, κράτησαν την μελωδία, όμως άλλαξαν τους στίχους. Τα ίδια με τα ανέκδοτα, τις ιστορίες. Όλες οι άλλες γλώσσες εκτός της τουρκικής απαγορεύτηκαν. Οι άνθρωποι αυτοί δεν μπορούσαν να είναι αφηγητές του παρελθόντος προς τα παιδιά τους ή τα εγγόνια τους λόγω της τρομοκρατίας που έζησαν. Κάποια παιδιά που δεν ήξεραν τουρκικά στα σχολεία, επειδή δεν κατανοούσαν την τουρκική δέχονταν βαριές τιμωρίες και μάλιστα υπάρχουν καταγραφές για βασανισμό τους.

Λιβερά, το μητροπολιτικό

πληγή που δεν έχει επουλωθεί. Περιγράφει πώς εκτουρκίστηκαν μετά τις σφαγές, τον εκτοπισμό και τις ανταλλαγές πληθυσμών, οι εναπομείναντες Έλληνες του Πόντου.

Ο κ. Τσιλινγκίρ, με καταγωγή από τη Λιβερά της Ματσούκας, του οποίου οι παππούδες, όπως λέει, εξισλαμίστηκαν, αγωνίζεται για χρόνια κατά του αυταρχισμού του τουρκικού κράτους, κάτι που είχε σαν αποτέλεσμα να φυλακιστεί, να βασανιστεί και να καταδικαστεί σε ισόβια κάθειρξη. Ωστόσο κατάφερε και έφυγε στο εξωτερικό γνωρίζοντας φυσικά πως δεν πρόκειται να επιστρέψει

τέλη του 19ου αιώνα οι γυναίκες είχαν υψηλή θέση στην κοινωνία. Μπορούσαν να σπουδάσουν, όχι οικοκυρικά αλλά μαθηματικά, ακόμη και οικονομικά. Στη Λιβερά υπήρχε σχολείο με 4 δασκάλους μέχρι την ένατη τάξη. Στις μεγάλες τάξεις οι μαθητές διδάσκονταν Τουρκικά, Ρωσικά και Γαλλικά. Όσοι γονείς είχαν τη δύναμη, έφερναν τα παιδιά τους στη Λιβερά για να πάνε στο σχολείο. Οι πιο εύποροι συνέχιζαν σπουδές στην Τραπεζούντα. Τέτοια σχολεία υπήρχαν και σε άλλες περιοχές του ανατολικού Πόντου. Μας μιλάει για τον δημοσιογράφο

Οι οικογένειες των παιδιών αυτών σταμάτησαν να μιλούν την ποντιακή διάλεκτο. Ακολούθησε και η καμπάνια του 1928 «Συμπολίτη Μίλα Τούρκικα». Αυτός είναι και ο λόγος που και εγώ δεν μιλάω την ποντιακή διάλεκτο. Εν τω μεταξύ η Σαμψούντα και η Τραπεζούντα, δύο από τα σημαντικότερα εμπορικά λιμάνια του Ευξείνου Πόντου, οδηγήθηκαν σε μαρασμό και η περιοχή εξέπεσε». Ο Ταμέρ Τσιλιγκίρ χωρίς φόβο δηλώνει ότι η Τουρκία οικοδομήθηκε μέσα από τη Γενοκτονία χριστιανικών πληθυσμών και την καλεί όχι μόνο να ζητήσει συγγνώμη αλλά και να προχωρήσει σε αποζημιώσεις. «Όμως πρέπει και η διεθνής κοινότητα να πιέσει προς αυτή την κατεύθυνση» καταλήγει.

Κοινωνία 11.05.2021
- 14:56

Ο Mert Kaya γεννήθηκε και μεγάλωσε στον Βουτζά της Σμύρνης. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Μέσης Ανατολής, με μεταπτυχιακό στο τμήμα Πολιτισμικών Σπουδών και Media του Πανεπιστημίου Hacettepe. Η διπλωματική του εργασία ήταν μια έρευνα μνήμης με θέμα τον εξισλαμισμό των Ελλήνων της Ανατολής το 1919-1925. Το θέμα δεν προέκυψε τυχαία: μια μέρα, όταν ήταν 10 ετών, μια θεία του είχε γυρίσει από το πρώτο της ταξίδι στο εξωτερικό, στην Ελλάδα, και αφηγούνταν στα αδέρφια της τις εμπειρίες της. Όταν η συζήτηση βάρυνε, οι μεγάλοι έβγαλαν τα παιδιά από το δωμάτιο και έβαλαν στο βίντεο μια κασέτα που έδειχνε έναν ηλικιωμένο άντρα να τους χαιρετά λέγοντας «μου λείπετε τόσο πολύ». Με τα χρόνια και ρωτώντας επίμονα, ο Mert έμαθε μια διαφορετική αλήθεια για την καταγωγή της οικογένειάς της μητέρας του: οι

ρίζες τους δεν ήταν από το Μπίτλις, μια πόλη στην ανατολική Τουρκία που κατοικείται κυρίως από Κούρδους, αλλά από την Αμάσεια του Πόντου. Ήταν Έλληνες Πόντιοι, οι πλείστοι από τους οποίους διέφυγαν στην Ελλάδα με την Ανταλλαγή, εκτός από τον προπάππο του Mert Kaya, τον Ishak, που έμεινε πίσω, υιοθετήθηκε από μια οικογένεια Κούρδων και σταδιακά εξισλαμίστηκε και μετακόμισε μαζί τους στο Μπίτλις. Αναζητώντας τα ίχνη των προγόνων του σε Ελλάδα και Τουρκία, ο Mert Kaya ξετύλιξε το νήμα των

Λιβερά, ο μητροπολιτικός ναός του Αγίου Γεωργίου

ανθρώπων που έμειναν πίσω και ασπάστηκαν το Ισλάμ για να επιβιώσουν. Τα παιδιά και τα εγγόνια όσων βίωσαν τα γεγονότα τού αφηγήθηκαν τις εμπειρίες της μετανάστευσης, της παραμονής, του εξισλαμισμού, της αφομοίωσης και της πολιτισμικής ενσωμάτωσης, όπως τις βίωσαν πριν, κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά την «ανταλλαγή πληθυσμών». Οι προφορικές ιστορίες που συνέλεξε με τη μέθοδο της έρευνας πεδίου έγιναν η διατριβή του που δημοσιεύτηκε το 2019 και κυκλοφόρησε στα ελληνικά με τον τίτλο «Ο εξισλαμισμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας την περίοδο 1919-

1925. Μία μελέτη μνήμης» από τις εκδόσεις Κυριακίδη.

«Πριν από την έρευνα δεν γνώριζα κάτι για τους Έλληνες του Πόντου. Στην Τουρκία, ειδικά στα μαθήματα Ιστορίας, η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τις ομάδες που επωφελήθηκαν και αυτές που ήταν επιζήμιες. Μια από τις ομάδες που αναφέρονταν ως επιζήμιες ήταν οι Έλληνες Πόντιοι. Επομένως, ο Πόντιος ήταν κάτι κακό για εμάς. Ως παιδί, δεν αναρωτιόσαι. Μαθαίνεις ό,τι σου διδάσκουν. Όταν πήγα στο Πανεπιστήμιο και άρχισα να αναρωτιέμαι δια-

νειών με ελληνική καταγωγή, περιλαμβανομένης και της δικής μου, και πολλοί άνθρωποι ενδιαφέρθηκαν και θέλησαν να πουν και να ψάξουν τις ιστορίες της δικής τους οικογένειας. Η μνήμη είναι ένα μέρος για μάχες. Πρέπει να θυμόμαστε και πρέπει να σεβόμαστε ο ένας τη θλίψη του άλλου. Η οπτική μου έχει αλλάξει μετά από αυτή την εμπειρία. Καταλαβαίνω πια πώς η δική μου και άλλες οικογένειες είχαν ανάγκη και υποχρέωσαν εαυτούς να κρύψουν τις ιστορίες τους. Καταρχάς, οι γονείς μου μού εναντιώθηκαν επειδή φοβούνταν. Όταν βρήκα τους συγγενείς μας στην Ελλάδα, έγραψα την ιστορία μας και την έστειλα σε όλα τα μέλη της οικογένειας. Έχουν δικαίωμα να μάθουν την αλήθεια. Όλοι τους σοκαρίστηκαν και όλοι ήταν χαρούμενοι που μας βρήκαν. Κάναμε βιντεοκλήσεις και είδαμε ο ένας τον άλλο. Στο τέλος, πήρα τη μητέρα μου και τη θεία μου και πήγαμε στην Ελλάδα μαζί. Αυτή η επανένωση τα άλλαξε όλα. Τώρα, η μητέρα μου τηλεφωνεί στην ξαδέρφη της στην Ελλάδα όποτε θέλουν. Τώρα έχουν

μια σύνδεση. Τώρα, η σύνδεσή μας είναι ασφαλής επειδή δεν θέλουμε να το κρύψουμε ξανά. Ασφαλώς, δεν βάζουν ταμπέλες ο ένας στον άλλο και νιώθουμε χαρούμενοι και ήρεμοι».

Η 19η Μαΐου αποτελεί μέρα προσκυνήματος για τα αθώα θύματα και τους επιζήσαντες της Γενοκτονίας. Έχοντας διασκορπιστεί σε όλον τον κόσμο, οι Πόντιοι ξανάχτισαν τα σπίτια και τις ζωές τους και εγκαταστάθηκαν οι ίδιοι και ο πολιτισμός τους χάρη στη σκληρή δουλειά και στην επιμονή τους.

Β. Κεμερίδου

Πηγές:

pontosnews και Athensvoice

Η Καστανιά του Βουνού

Επί τουρκοκρατίας και κυρίως μετά την Έπανάσταση του 1770, οί πρόγονοί μας είχαν καταφύγει στο βουνό. Ζούσαν με την καλλιέργεια των μικρών κομματιών γης, που κατάρθωναν να ξανοίξουν μέσα στο δάσος, και με την κτηνοτροφία. Σώζονται ακόμη μερικές από τις πεζούλες που έφτιαχναν για να συγκρατούν το έδαφος. Από τις πολλές καστανιές που υπήρχαν στην περιοχή πήρε το όνομα Καστανιά το χωριό. Έχω ακούσει ότι στην είσοδο της περιοχής υπήρχε μία μεγάλη καστανιά. Σ' αυτήν ανέβαιναν και κρύβονταν τα παλληκάρια και αν κάποιος τουρκος τολμούσε να περάσει από κάτω, έπεφταν επάνω του.

Αρχίζοντας από το νεκροταφείο και προχωρώντας προς τα πάνω, περνάμε την τοποθεσία «Πηγαδάκια» όπου υπήρχε και μία βρύση. Εκεί είναι και της «νύφης ο βράχος» από όπου, κατά την παράδοση, έπεσε από το αλόγο και σκοτώθηκε μία νιόπαντρη από την Αλαγονία. Πιο πάνω είναι «του Κουτρομπή ή λάκα» ένα μικρό κομμάτι καλλιεργήσιμης γης με λίγες έλιές. Ακόμη πάρα πάνω και άριστερά είναι η «Κριθαρόλακα».

Καθώς ανεβαίνουμε, ένας δρόμος δεξιά οδηγεί στα «Βρυσιώτικα» και στη «Ρεξιναίικη σπηλιά» που έχει δύο πατώματα, το επάνω χτιστό με ένα παράθυρο. Μπορεί να ανέβη κανείς στη σπηλιά αυτή μόνο με σκάλα. Μέσα στη σπηλιά υπάρχει μία τρύπα που, κατά την παράδοση, ήταν η αρχή ενός

Αυγούστου, στην απόδοση της έορτης της Κοιμήσεως της Θεότου και υπάγεται στην ένορία Περιβολίων. Η ρεματιά αυτή καταλήγει στις πηγές του «Πισαγιάννη» από τις οποίες η μόνη που δεν έχει στίψι είναι αυτή που παίρνει νερό το χωριό. Στη μεγάλη ξηρασία που έγινε στη δεκαετία του 1980,

θά ήταν και το έκκλησάκι του. Η ράχη που ξεκινάει από το προσκυντάρι αυτό προς τα ανατολικά λεγόταν του «Σουλιμάνη ή ράχη». Από την ανατολική πλαγιά της περνάει «της Σκοτίδαινας το μονοπάτι» που ένώνει τον παλιό δρόμο με τα Λαμπαίικα. Στη νότια πλαγιά της είναι του Μπαρλαβεζογιαννάκη ή σπηλιά. Ο Γιάννης Μπαρλαβέζης, Μπαρλαβεζογιαννάκης, ζούσε μόνος του στη σπηλιά του και κατέβαινε σπάνια στο χωριό και ποτέ την ημέρα. Το προσκυντάρι έχει μεταφερθεί τώρα πιο πάνω στη στροφή του αυτοκινητόδρομου. Πάνω από το νέο προσκυντάρι και το δρόμο είναι η τοποθεσία «Λάτα», όπου υπήρχαν αμπέλια, σπίτι και πατητήρια για τα σταφύλια. Από εκεί και στη βορεινή πλαγιά της ράχης με το όνομα «του κούκου ή ράχη» περνούσε ο δρόμος που πήγαιναν στην Καλαμάτα. Πάνω στο δρόμο αυτό και λίγο κάτω από την κορυφογραμμή, ήταν του «Γιαννιά το χάνι» με όλα τα εφόδια για όσους περνούσαν από εκεί και μία βρύση στη ρίζα ενός έλατου. Από το χάνι αυτό η τοποθεσία ονομάστηκε «Χάνι». Κοντά στην τοποθεσία αυτή είναι η «Μπαρουτσαίικη βρύση». Στις δύο τοποθεσίες αυτές, που προπολεμικώς ήταν τόποι παραθερισμού, υπήρχαν πολλές καστανιές και καλλιέργειες με σίκαλη.

Από το νέο προσκυντάρι του Προφήτη Ήλίας και στα άριστερά καθώς ανεβαίνουμε, ξεκινάει ο δρόμος για τα «Λαμπαίικα» πάνω στον οποίο είναι του «Χρυσικού ή βρύση». Η τοποθεσία αυτή πήρε το όνομα από τις οικογένειες Λάμπου, που είχαν εκεί τα σπίτια τους και τις καλλιέργειές τους. Είναι πλούσια σε νερά και αρκετά χρόνια μετά τον πόλεμο,

υπόγειου διαδρόμου που οδηγούσε στην άλλη πλευρά του ύψωματος. Στη σπηλιά ανέβαν τα πράγματά τους οι πρόγονοί μας και κατέφευγαν σ' αυτή για να γλυτώσουν από τους Τούρκους. Στα άριστερά της ρεματιάς που περνάει κάτω από τη σπηλιά είναι το έκκλησάκι «του Λουκά» μέσα σε μία σπηλιά. Γιορτάζει στις 23

το νερό της δεν κατέβηκε καθόλου και από το γεγονός αυτό δημιουργείται ένα μυστήριο για την προέλευσή του. Οί άλλες πηγές, από τις οποίες δούλευε ένας μύλος και ποτίζονταν οί καλλιέργειες πάνω από την άριστερή οχθη του Κάστορα και των Περιβολίων, έχουν στίψει γιατί τα νερά που κατέβαιναν από πάνω υπογείως και τις τροφοδοτούσαν τα πήραν για ύδρευση τα Περιβόλια, ή Αλευρού και ή Πελάνα. Πάρα πάνω στα δεξιά του δρόμου αρχίζει ένας αυτοκινητόδρομος που καταλήγει στον Άη-Γιώργη του Γεωργιτισιού.

Στην είσοδο της τοποθεσίας του παλαιού χωριού ήταν ένα προσκυντάρι του Προφήτη Ήλίας που δείχνει ότι εκεί

υπήρχαν πλούσιες καλλιέργειες μέ ἀραποσίτι καί πατάκες. Ξε-
νυχτούσαν οί ἄνθρωποι χτυ-
πώντας ντενεκέδες καί καίγον-
τας λάστιχα γιά νά διώχνουν
τόν ἀσβό πού κατέστρεφε τίς
καλλιέργειες.

Ἀπό τό ἴδιο προκυντάρι
τοῦ Προφήτη Ἡλία ὁ δρόμος
συνεχίζει εὐθεῖα πρὸς τή
«Μπουρσιάκα». Στή ρεματιά τῆς
τοποθεσίας ὑπάρχει μία βρύση
μέ λίγο νερό. Στά ἀριστερά τοῦ
αὐτοκινητόδρομου καί σέ μία
ἀπόσταση ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία
τῆς Παναγίας, πού στά χρόνια
τῆς τουρκοκρατίας ἦταν ὁ ἐνο-
ριακός ναός τοῦ χωριοῦ. Ἦταν
ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς
Θεοτόκου. Τώρα γιορτάζει στίς
23 Αὐγούστου, στήν ἀπόδοση
τῆς ἐορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς
Θεοτόκου, μέ Θεία Λειτουργία,
ἀρτοκλασία, λαχειοφόρο ὑπέρ
τῆς Ἐκκλησίας, ψισταριές πού
ὀργανώνει ὁ σύλλογος «Λου-
σίνα» καί πολύν κόσμο. Λει-
τουργία γίνεται ἐκεῖ ἐπίσης καί
κατά τήν ἐορτή τῆς Ἀναλήψεως.
Πάνω στό δρόμο ὑπῆρχε τό
προσκυντάρι τοῦ Ἁγίου Δη-
μητρίου. Ἐπί τουρκοκρατίας τό
προσκυντάρι ἦταν Ἐκκλησία
καί τό νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ.
Σήμερα ἔχει κτισθῇ ἐκεῖ ἓνα
ώραῖο ἐκκλησάκι ἀφιερωμένο
στόν Ἅγιο Δημήτριο με πρω-
τοβουλία τοῦ Δημήτρη Ι. Κου-
τρομπῆ. Ἡ τοποθεσία ἦταν γε-
μάτη καλλιέργειες πού ποτί-
ζονταν μέ τό νερό πού ἐρχόταν
ἀπό τήν πηγή «Καμάρια» καί
ἦταν καί εἶναι τόπος παραθε-
ρισμοῦ μέ σπίτια καί καλύβια.
Σήμερα ἡ πηγή αὐτή ἔχει σίψει.
Ἐκτός ἀπό τήν πηγή αὐτή, στήν
ἴδια θέση ὑπάρχει καί ἄλλη
πηγή πού ἔχει ἀρκετό νερό.
Πάρα πέρα εἶναι τοῦ «Μπαμ-
παλέτσου» ἡ βρύση καί ἀκόμη
πάρα πέρα εἶναι μία πηγή στή
ρίζα ἑνός ἔλατου μέ πολλές
κορφές. Ἀπό τίς τρεῖς αὐτές
πηγές καί ἀπό τοῦ «Καρβέλη»
τή βρύση ποτίζονταν οἱ καλ-
λιέργειες κάτω ἀπό τό δρόμο

πρὸς τήν Ξεροβούνα.

Μετά τήν τοποθεσία αὐτή ὁ
δρόμος χωρίζεται πρὸς τή «Λου-
σίνα» καί πρὸς τήν Ξεροβούνα,
τή βορεινή πλαγιά τῆς κορυφῆς
τοῦ Ἁγ-Γιάννη. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ
«Χωσμένη» ἢ «Χωρισμένη» σπη-
λιά ἀπό τήν ὁποία ἀκούγεται
νά τρέχη νερό στό βάθος, ἡ
«Μπουρδουσαίικη λάκα» καί,
μέ θέα τόν κάμπο, ὁ «Ἀέρας»
στόν ὁποῖο καταλήγει ἡ πλαγιά.
Πρὶν ἀπό τήν Ξεροβούνα ὑπάρ-
χει τό προσκυντάρι τοῦ Ἁγίου

Γεωργίου πού ἐπί τουρκοκρα-
τίας ἦταν ἐκκλησία καί τοῦ
«Καρβέλη ἡ βρύση». Τό νερό
τῆς εἶναι πολύ χωνευτικό καί,
κατά τήν παράδοση, ἡ βρύση
πῆρε τό ὄνομα αὐτό, ὅταν ἓνας
περαστικός κάθισε ἐκεῖ νά φάν
καί χώνευσε ἓνα ὀλόκληρο
καρβέλι ψωμί σέ μία καθησά.

Ἡ «Λουσίνα» προπολεμικῶς
ἦταν τόπος παραθερισμοῦ τῆς
ἀριστοκρατίας τῆς Σπάρτης. Τό
καλοκαίρι κατέφθαναν ἐκεῖ οἱ
κυρίες τῆς Σπάρτης πάνω σέ
μουλάρια φορτωμένα μέ ὅλο
τόν ἐξοπλισμό τοῦ σπιτιοῦ, ἀκό-
μη καί μέ κουρτινάκια, μέ τίς
ὑπρέτριες καί μέ ὅλα τά «λου-
σία» τους, ἀπό τά ὁποῖα ἴσως
πῆρε τό ὄνομα «Λουσίνα» ἡ
τοποθεσία. Οἱ παραθεριστές
ἔμεναν σέ καλύβες μέ ἄκρες
πού τίς ἔφτιαχνε καί τίς νοίκαζε

ὁ γερο-Δημήτρης Κουτρομπῆς.
Ἡ βρύση τῆς Λουσίνας ἦταν ὁ
τόπος συγκεντρώσεως καί κου-
τσομπολιοῦ τῶν ὑπηρετριῶν
πού ἡ κύρια δουλειά ἦταν νά
κουβαλᾶνε τό νερό στίς καλύ-
βες. Πάνω ἀπό τή Λουσίνα
εἶναι τό προσκυντάρι τοῦ Σταυ-
ροῦ, ὁ Σταυρούλης. Ἀπό ἐκεῖ

ἀρχίζει ἡ πεζοπορία πρὸς τόν
Ἁγ-Γιάννη. Στό δρόμο πρὸς τά
πάνω, δεξιά ἦταν οἱ πολυτελεῖς
καλύβες τῆς οἰκογένειας Νικο-
λόπουλου πού εἶχε τό ἐργο-
στάσιο καραμελοποιΐας στόν
Πειραιᾶ. Πάρα πάνω εἶναι τό
«Κυπαρισσάκι», τό μέρος ὅπου
σέ μία μάχη μέ τούς ἀρβανίτες
κατά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1770
σκοτώθηκε ὁ ἀρχηγός τῶν Κα-
στανιωτῶν Γιώργης Τζωρτζά-
κης. Μετά εἶναι οἱ «κῆποι τοῦ
Ἀγιάννη», μία μικρή ἐπίπεδη
ἔκταση χωρίς δένδρα στήν
ὁποία καλλιερгоῦσαν ξερικά
λαχανικά οἱ καλόγεροι τοῦ μο-
ναστηριοῦ τοῦ Ἁγ-Γιάννη πού
ἦταν στήν κορυφή, ἐκεῖ πού
τώρα εἶναι τό ἐκκλησάκι. Αὐτό
εἶναι ἀφιερωμένο στή μνήμη
τῆς ἀποτομῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ
Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου
στίς 29 Αὐγούστου. Παλαιότερα
πῆγαιναν γιά τόν ἐορτασμό ἀπό
ὅλα τά γύρω χωριά, ἀκόμη καί
ἀπό τήν Ἀλαγονία, μέ ἄρτους
πού περνοῦσαν τούς ἑκατό. Σή-
μερα οἱ ἄρτοι εἶναι πολύ λιγό-
τεροι, ἀλλά ἡ ἀρτοκλασία γίνε-
ται κατά τόν παραδοσιακό τρό-
πο, πάντα μετά τό τέλος τῆς
Θείας Λειτουργίας, στόν περί-
βολο τοῦ Ναοῦ καί μέ τούς
ἄρτους σέ κύκλο.

Πρὶν ἀπό τό «Κυπαρισσάκι»
ἓνας δρόμος ὀδηγεῖ στοῦ «Ράλ-

λια τή σπηλιά» πού στήν πραγματικότητα είναι ένα βαθύ κοίλωμα στή νότια πλαγιά του βουνού. Έχει προσανατολισμό προς τό νότο και προστατεύει από τό βορριά

Σέ ὅλη τήν ἐπιφάνεια του ὀρεινοῦ ὄγκου του Ἄν-Γιάννη δέν ὑπάρχει σταγόνα νερό, γι' αὐτό καί λέγεται «Ξεροβούνα», ἀλλά στά πόδια του εἶναι οἱ μεγάλες πηγές του Ἄν-Μάμα καί του Κάρδαρη πού τροφοδοτοῦνται ἀπό τά ὑπόγεια νερά του.

Ἀπό τό Σταυρούλη ὁ ἴσιος δρόμος φέρνει στή «Λαδόβρυση», στήν «Τοικουνιδόβρυση» καί στά νερά τῆς Μαλακάσας ἀπό ὅπου παίρνουν νερό τό Καστρί, ἡ Νέα Λιβερά καί τά Σερβαίικα. Πάνω ἀπό τό Καστρί καί στήν ἀνατολική πλαγιά του Ἄν-Γιάννη εἶναι τὰ ἐρείπια του κάστρου του Πρινοκοκκά, του ἥρωα πού ἀντιστάθηκε στήν ἐπιδρομή τῶν τούρκων μετά τήν πώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Στήν ἴδια πλαγιά εἶναι τό μοναστήρι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μέ τή θαυματουργό εἰκόνα τῆς Παναγίας καί στό βάθος τῆς χαράδρας εἶναι τό ἐκκλησάκι τῆς

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τό μισό μέσα σέ σπηλιά, μέ ἀξιόλογες ἀγιογραφίες στους τοίχους. Στή βορεινή πλαγιά καί πάνω ἀπό τό χωριό ὑπάρχει, τό μισό μέσα σέ σπηλιά, τό ἐκκλησάκι τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἡ «Μισοσπορίτισσα» καί πάνω ἀπό αὐτό μία κατακόρυφη πέτρα μέ φυτά πού ἔχουν ἀπολιθωθῇ καί ἕνα Σταυρό.

Μετά τή «Λαδόβρυση» ὑπάρχει ἕνας δρόμος πού κατεβαίνει στό «Δίρρεμα», ὅπου παλαιά καλλιεργοῦσαν κυρίως φακές. Ἡ χαράδρα πού ξεκινάει ἀπό ἐκεῖ χωρίζει τόν Ἄν-Γιάννη ἀπό τό «Βορδωνιάτικο» ἢ «Πυργάκι». Πάνω ἀπό τή Μαλακάσα εἶναι ἡ Βασιινιά, ἕνας αὐχένος μεταξύ του Βορδωνιάτικου καί τῆς

«Γραμμένης Πέτρας», ὅπου ὑπῆρχαν οἱ καλοκαιρινές στάνες τῶν κτηνοτρόφων του χωριοῦ. Πάρα πέρα πρὸς νότον εἶναι μία τοποθεσία πού ὀνομάζεται «Λυκοδιάσελο», ὀνομασία πού σημαίνει ὅτι ὑπῆρχαν ἐκεῖ λύκοι. Ἀλλά καί στήν περιοχὴ τῆς παλαιᾶς Καστανιάς ὑπῆρχαν λύκοι γιὰ ἀρκετά χρόνια μετά τήν κατοχή, ὅπως ἔχω ἀκούσει ἀπὸ ἀνθρώπους πού τούς εἶχαν ἰδῇ οἱ ὅποιοι μοῦ ἔλεγαν ὅτι ἀκόμη παλαιότερα ὑπῆρχαν καί ρύσσοι (λύγκες).

Πάνω ἀπὸ τή Λουσίνα, μία διακλάδωση του αὐτοκινητό-

δρομου πρὸς τήν Καλαμάτα ὁδηγεῖ πρὸς τό βορρᾶ στό «Τσαλπανόρρεμα» μέ τὰ ἄφθονα νερά καί ἀπὸ ἐκεῖ πρὸς τὰ «Ψηλά Κοτρώνια», τό Χάνι καί τήν Μπαρουτσαίικη βρύση. Ἄλλη διακλάδωση πρὸς νότο ὁδηγεῖ στή «Γραμμένη Πέτρα» πού πῆρε αὐτό τό ὄνομα ἀπὸ ἵχνη τροχῶν ἀπὸ ἀρχαίες ἄμαξες καί ἀπὸ μία ἐπιγραφή γιὰ τήν ὁποία λέγεται ὅτι βρισκόταν ἐκεῖ καί ἦταν τό ὄριο Λακωνίας καί Μεσσηνίας πού ὄρισε ἡ ρωμαϊκὴ σύγκλητος, ὅταν τήν κάλεσαν οἱ κάτοικοι τῶν δύο περιοχῶν νά λύση τή σχετικὴ διαφορὰ τους. Δέν ξέρω πού στηρίζεται ἡ φήμη αὐτή. Δέν ἀποκλείεται ἡ ἐπιγραφή, ἂν ὑπῆρχε, νά ὀριζε τὰ ὅρια μεταξύ Λακεδαιμονίων καί Μεσσηνίων πρὶν ἀπὸ τοὺς μεσσηνιακοὺς πολέμους. Σήμερα πάντως δέν σώζεται καμμία ἐπιγραφή. Πρὸς τήν Καλαμάτα καί λίγο κάτω

ἀπὸ τήν κορυφὴν στὰ νότια εἶναι μία βρύση ἀπὸ ὅπου ἔπαιρναν νερό αὐτοὶ που παραθέριζαν στὰ «Μεγάλα Βαρικά» πού εἶναι στήν κορυφογραμμή. Ἐκεῖ παραθέριζαν οἱ πολὺ πλούσιοι τῆς Σπάρτης καί τῆς Καλαμάτας καί εἶχαν δικές τους μόνιμες καλύβες, σωστά σπίτια, μέ γήπεδα καί ἄλλες ἐγκαταστάσεις ἀθλητισμοῦ. Πάνω στήν κορυφογραμμὴ ὑπάρχει τό ἐκκλησάκι του Ἁγίου Νικολάου του «ἐν Βουναίνοις». Τὰ Βούναινα εἶναι ἕνα χωριὸ τῆς Θεσσαλίας ὅπου ἐμαρτύρησε κατὰ τό 10ο αἰῶνα ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ νέος.

Τό ἐκκλησάκι ἐορτάζει στίς 9 Μαΐου. Ὑπάγεται στήν ἐνορία τῆς Νέδουσας (Μεγάλης Ἀναστάσεως) τῆς Ἀλαγονίας, του χωριοῦ πού γεννήθηκε ὁ Νικηταρᾶς. Τό συντηρεῖ ἡ οἰκογένεια Λιναρδάκη ἀπὸ τήν Καλαμάτα.

Ἀπέναντι ἀπὸ τόν Ἄν-Γιάννη καί του Ράλλια τή σπηλιά, στήν πλαγιά του Βορδωνιάτικου εἶναι οἱ «Κανάλοι», μία πηγὴ πού πῆρε τό ὄνομά της ἀπὸ τίς ποτίστρες σέ σχῆμα καναλιοῦ, πού πότιζαν τὰ ζῶα τους οἱ κτηνοτρόφοι. Ἐχει τή φήμη του καλύτερου νεροῦ τῆς περιοχῆς. Στήν ἴδια πλαγιά καί ψηλότερα, στό «Πυργάκι», εἶναι τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας του Ἁγίου Ἰωάννου του Θεολόγου. Στήν κορυφὴ του Βορδωνιάτικου εἶναι ἕνα πλάτωμα, ἡ «Ελαφοκυλίστρα», μία ὀνομασία πού μᾶς ὁδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ζοῦσαν ἐλάφια στήν περιοχή. Στό ἴδιο

πλάτωμα εἶναι καί ἡ «χιονό-τρουπα», ἕνας κενὸς χώρος κάτω ἀπὸ τήν ἐπιφάνεια μέ ἕνα στενὸ ἄνοιγμα. Ἀπὸ τό ἄνοιγμα αὐτό, τό χειμῶνα ὁ ἀέρας γέμιζε τόν ὑπόγειο χώρο μέ χιόνι πού ἔμενε ἄλειωτο ὅλο τό χρόνο. Ὅταν γιὰ τή θεραπεία κάποιας ἀρρώστειας χρειαζόταν πάγος, κατέβαζαν ἀπὸ ἐκεῖ χιόνι τυλιγμένο σέ βρεγμένες λινάτσες. Τώρα ἡ εἴσοδος ἔχει ἀνοίξει, ἡ ἥλιος μπαίνει καί τό χιόνι λειώνει. Στήν ἀνατολική πλαγιά του Βορδωνιάτικου εἶναι μία σπηλιά, μεγάλη σάν Ἐκκλησία, μέ τεράστιους σταλακτίτες καί σταλαγμίτες καί μέ ἀνεξερεύνητο βάθος. Γιὰ νά μπῇ καί νά βγῇ κανεὶς σέ αὐτὴ πρέπει νά συρθῇ, γιατί ἡ εἴσοδος εἶναι ἕνα ἄνοιγμα πού βλέπει πρὸς τὰ πάνω. Στὴ νότια πλαγιά του βουνοῦ αὐτοῦ εἶναι ὁ «Νεραϊδόβραχος», μία τοποθεσία ἀπὸ τήν ὁποία, ὅταν μιᾶνε ἄνθρωποι, ὁ ἀπόπνοχος φέρνει φωνές πού μοιάζουν ἀνθρώπινες ἀλλὰ εἶναι ἀκαταλαβίστικες καί αὐτό ἴσως ἔκανε τοὺς παλπούς νά νομίζουν ὅτι μιᾶνε νεράιδες καί νά ὀνομάσουν ἔτσι τήν τοποθεσία.

Πολλὰ θὰ μπορούσε νά εἰπῇ κανεὶς γιὰ τήν περιοχή, ἀλλὰ περιορίζομαι σέ ὅσα ἔχω ἀκούσει ἀπὸ τοὺς παλαιότερους, σέ ὅσα θυμᾶμαι καί σέ ὅσα ἔχω ζήσει ἀπὸ τὰ χρόνια πού παραθέριζα στό βουνό.

Ἄλλοι νεότεροι θὰ πρέπει νά γράψουν περισσότερα, ὅχι μόνο γιὰ τίς τοποθεσίες του βουνοῦ καί του κάμπου, ἀλλὰ καί ὅλη τήν Ἱστορία του χωριοῦ μας.

Εὐάγγελος Ἀνδριανός

Καστόρειον Λακωνίας

τ.κ.23059

κινητό.6945653464

e.mail:

vaggandrianos26@gmail.com

Τις φωτο διέθεσε ὁ Γιάννης Ἀρφάνης ἀπὸ τα ἀρχεῖα Γ. Λάττα καὶ Γ. Κουτρουμπή.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ ΤΟΥ 1460

Καστρίτζι Καστορείου, ο τόπος της Δόξας και του Μαρτυρίου. Στη μνήμη του Έθνους και των κατοίκων της περιοχής μας έχει αποτυπωθεί ανεξίτηλα η γενναία αντίσταση των 300 νεωτέρων Λακεδαιμονίων, υπό τον τοπικόν άρχοντα Πρινοκοκκά -Αθανάσιο Σαμπάνη- εναντίον των στρατιωτικών δυνάμεων, ιππικού και πεζικού, του Μωάμεθ Β' του Πορθητή, τέλη Μαΐου και αρχές Ιουνίου του 1460, επτά χρόνια μετά την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως. Η μάχη δόθηκε από τις επάλξεις του Κάστρου, αλλά,

όπως ήταν επόμενο, η γενναία φρουρά των μαχητών αυτών αναγκάστηκε από την εξάντληση και την έλλειψη του νερού και των τροφίμων να παραδοθεί. Όλοι τους κατακρεουργήθηκαν και οι κάτοικοι, άνδρες και γυναίκες αιχμαλωτίστηκαν. «...τον δε (άρχοντα και αρχηγό) Πρινοκοκκάν εκδείρας ετελείωσεν», γράφει ο ιστορικός της Άλωσης Φραντζής. Ο Πρινοκοκκάς στο Καστρί στέκεται αιώνιο σύμβολο αυτοθυσίας και οι κάτοικοι ευγνώμονες γιόρταζαν κάθε χρόνο, το πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου, στον Ιερό Ναό της Αγίας

Βαρβάρας, όπου βρίσκεται το Ηρώον του χωριού με επιγραφή για τους υπερασπιστές του Κάστρου. Αλλά η γιορτή είναι όλου του Έθνους και οφείλει να την τιμά. Η ιστορική μνήμη είναι κινητήρια δύναμη που ωθεί, κινεί και προκαλεί δράση για ένα καλύτερο μέλλον. Καταλαβαίνουμε λοιπόν τη σημασία της γνώσης γύρω από τον ιστορικό βίο της περιοχής μας.

Η γιορτή μνήμης για την ηρωική μάχη του Καστρίου δεν πραγματοποιήθηκε για τρίτη συνεχή χρονιά, ενώ κάνουμε μνημόσυνα για τους

οικείους μας και παρακολουθήσαμε διάφορες άλλες εκδηλώσεις.

Στο ξωκλήσι της Αγίας Τριάδας, πάνω στο λόφο της θυσίας, όπου ο Μωάμεθ Β', αφού συγκέντρωσε τα παιδιά, έβαλε το ιππικό του και τα καταπάτησε, στις 21 Ιουνίου 2021, έγινε Θεία Λειτουργία για την εορτή του Αγίου Πνεύματος. Μετά την απόλυση, ο π. Νίκωνας έψαλε τρισάγιο για τους αναιρεθέντας υπό των Τούρκων, οι οποίοι «βαδίσαντες την στενήν οδόν και σφαγιασθέντες ώσπερ άρνες μετατέθηκαν προς ζωήν αγήρω και αϊδιον».

Β. Κ.

Να πώς με λεν εμένα!

Γυναίκα, που πριν από τα μάτια σου ήμουν φως,σαν το γλυκό φιλί μου γεύτηκες,
φώλιασα αίφνης στην πελώρια, την αγνή, ατέρμονη ψυχή σου!
Γυναίκα, που χρειάστηκα μήνες εννιά να σχεδιάσω την καρδιά σου και τώρα δεν θ' αφήσω τούτη την καρδιά να σπάσει, να σκορπίσει δίκως τίμημα στους ανελέητους και δύσκολους καιρούς ...
Γυναίκα από άριστο υλικό, που αγωνίζομαι αιώνες τώρα μη λογαριάζοντας κινδύνους, που πονώ, μα δίνω θάρρος στους κυνηγημένους κι ανεφοδιάζω δύναμη τρανή το ηθικό,
μα... Ωραία Ελένη, που ψάχνει αιτία πια να σταματήσει όλους τους πολέμους της γης!
Γυναίκα, αμείραντο ρόδο, πορφυρή ανατολή, μια πανέμορφη Αφροδίτη, που σε εμπνέει να δημιουργήσεις ζωή, να ποθήσεις έρωτα!
Γυναίκα, που βράχο μ' έκανε η ανέχεια, σηκώνω κύματα όρθια και τη βροχή τη δέρνω, για να μη γίνει δάκρυ στα μάτια σου ποτέ!
Γυναίκα, που στολίζω το λαιμό μου πολύτιμα μαργαριτάρια, τα χέρια των παιδιών μου.
Όταν η απειλή απλώνεται ομίχλη στη θάλασσά μου, πάνω τιμόνι και κυβερνώ το τρεχαντήρι μου, όλες οι ακτές μου ανήκουν, γιατί δαμάζω τα κύματα με τραγούδι, με όνειρο, με προσμονή, με θάρρος και κουράγιο, με προσευχή κι αγάπη!
Γυναίκα, που το χαμόγελό μου ταξιδεύει με ούριο άνεμο από στόμα σε στόμα και ριζώνει εκεί, που το 'χουν πιότερο ανάγκη, σπόρος από πλέρια ψυχής!
Γυναίκα, είναι ήσυχα τα έργα που έχω πράξει, τον ήλιο μου ευχαρίστησα, τη δύση έχω κοιτάξει, έδωσα στα παιδιά χαρές, στον άνδρα ένα χάδι.
Εκείνους, που με πλήγωσαν δεν έβλαψα ποτέ μου, την πίκρα μου τη βάσταξα στα στήθη τα δικά μου, ανθόφυλλα, που τα σκορπώ στην αγκαλιά του ανέμου κι αυτός τα παίρνει τρυφερά και τα γλυκοφιλάει!
Γυναίκα, που κάθε μέρα σφραγίζω τη λευκή σελίδα σου, αυτή, που μόλις άρχισες να γράφεις κι ας μην το κατάλαβες ακόμα ... Εγώ πάντα εκεί, να σε καθοδηγώ, μ' όποια μορφή μου δίνεις ... Γυναίκα, λοιπόν... Να πώς με λεν εμένα!

Αγλαΐα Κωνσταντέλη

Στον 17ο Διεθνή Λογοτεχνικό Διαγωνισμό της Ένωσης Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος με θέμα: "Διακόσια Χρόνια Ελευθερίας" διακρίθηκε με έπαινο η Αγλαΐα Κωνσταντέλη στην ποίηση ελεύθερου στίχου με το ποίημα «Με λένε Ελευθερία». Στον ίδιο διαγωνισμό, ακολουθώντας τα χνάρια της μητέρας τους, διακρίθηκαν στην πεζογραφία και τα παιδιά της Γωγώ και Παναγιώτης, συμμετέχοντας για πρώτη φορά σε λογοτεχνικό Διαγωνισμό ενηλίκων. Η Γωγώ με έπαινο για το έργο της «Φορές που πληγώνουν» και ο Πάνος με τιμητική διάκριση για το έργο του «Κάθε φορά που ανοίγω τα μάτια».

Από τον Ηλία Αλειφέρη λάβαμε επιστολή με ευχές.
«Σας χαιρετώ με αγάπη από την μακρινή Αυστραλία.
Χρόνια Πολλά, Χριστός Ανέστη. Ζήτω η Εθνική μας Εορτή για το 1821.
Με αγάπη, Ηλίας Αλειφέρης.»

Δuo άστρα δε θα σβήσουνε

Που έχυσαν το αίμα τους ελεύθεροι να ζούμε.
Οι σκλαβωμένοι Έλληνες μες στην απόγνωσή τους
Για την αισχρή ταπείνωση ξεχείλισε η οργή τους.
Ν' αρπάξουν τα παιδάκια τους μακριά απ' την οικογένεια
Τα νεαρά κορίτσια τους σκλάβες μες τα χαρέμια.
Οι Ελληνίδες αντιδρούν, το θάνατο ζιτάνε
Κι από τους βράχους σε γκρεμούς πέφτουν και τραγουδάνε.
Εκεί που πλάκωνε η σκλαβιά κι άπλωνε το σκοτάδι
Θα σπάσουν την ταφόπλακα, θα βγουν από τον Άδη.
Ρακένδυτοι μα τολμηροί στους βράχους, στα λημέρια
Θα φέρουνε τη λευτεριά με τα δικά τους χέρια.
Είχανε πίστη στο Χριστό κι αγάπη στην Πατρίδα
Και με την πίστη στο Θεό φτέρωσαν την ελπίδα.
Ελευθερία ή Θάνατος ήταν το σύνθημά τους
Θα έρθει το ποθούμενο, το λέει η καρδιά τους.
Σαν λάβαρο κυμάτιζε ράσο και φουστανέλα
Κι έγινε κλήρος και λαός τ' Αγαρηνού φοβέρα.
Ποτάμι αίμα χύθηκε στράγγισαν την ψυχή τους
Κι από τα βόλια κόσκινο έγινε το κορμί τους.
Κάποιοι τρανοί χλευάζανε για τον ξεσηκωμό μας
Μα οι Έλληνες πιστέψανε στο σύμμαχο Θεό μας.
Οι Ευρωπαίοι έμειναν με ανοιχτό το στόμα
Πώς ξάπλωσε ένας Δαβίδ τον Γολιάθ στο χώμα.
Εκεί που η Ελλάδα μας φαινότανε νεκρή
Σαν το Χριστό αναστήθηκε και βγήκε ζωντανή.
Πεθαίνει κι ανασταίνεται κι αθάνατη διαβαίνει
Γιατί έχει μέσα της ζωή, η Ελλάδα δεν πεθαίνει.
Με δόξα την στεφάνωσαν τα ηρωικά παιδιά της
Και με τον Χάρο πολεμούν να δει τη λευτεριά της.
Κι αυτοί που μας χρωστάγανε και ρέστα μάς ζητάνε
Με το αιώνιο μίσος τους ξανά μας πολεμάνε.
Σταθείτε όρθιοι, Έλληνες, μη κάμπετε αυχένα
Γιατί είσαστε απόγονοι, παιδιά του εικοσιένα.
Δuo άστρα δε θα σβήσουνε θα φέρνουν τη λιακάδα.
Η πίστη μας για τον Χριστό κι η Μάνα μας, η ΕΛΛΑΔΑ.

Ζωοδόχος Πηγή

Μια από τις πιο μεγάλες γιορτές στην περιοχή μας είναι η γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής την Παρασκευή του Πάσχα. Εκείνη την ημέρα γιορτάζει το Μοναστήρι μας.

Θυμάμαι με πόση χαρά περιμέναμε να ανεβούμε το μονοπάτι και να πάμε στη μνήμη της. Το μονοπάτι αυτό αρχίζει από τον Αϊ-Μάμα και το λένε Αγι-Αντριά. Περνάει σύριζα στο βουνό, βγαίνει στον Αϊ-Γιώργη και συνέχεια στο Μετόχι. Από αυτό το μονοπάτι ανέβαινε πολύς κόσμος από την Καστανιά και από τα γύρω χωριά, γιατί κόβει πολύ δρόμο. Εκεί παίρναμε ένα άλλο πέτρινο μονοπάτι και βγαίναμε στο αλωνάκι, όπου μάς περίμενε μια ταμπέλα κολλημένη στο έλατο που έγραφε «ο Γκίτας από τα πέρσι».

Ήταν ο Νικήτας Σμυρνιός, που κάθε χρόνο, από την παραμονή, άπλωνε την πραμάτεια του, χωνάκια με σταφίδες και στραγάλια, καραμέλες όλων των ειδών, μπισκότα, γκαζόζες και ένα σωρό καλούδια για τα παιδιά.

Στη συνέχεια ανεβαίναμε το καλντερίμι και μπαίναμε στην πόρτα του Μοναστηριού που η αυλή όλη ήταν καλντερίμι. Αριστερά είναι δυο τρία κελιά και στο βάθος τα μαγειρεία και τα τυροκομεία.

Κάποτε το Μοναστήρι είχε πολλά πρόβατα και οι καλόγεροι τυροκομάγανε και μετά τη λειτουργία σε μεγάλες κόφες μοί-

ραζαν στον κόσμο ψωμί και τυρί. Εκεί υπάρχουν πολύ ωραία παλιά πράγματα –χαρανιά, τεντζερέδες, ταψιά, σιδεροστιές, σκαφίδια και ένα σωρό άλλα– που τα βλέπω σε πολλά μουσεία ιδίως στη Βόρεια Ελλάδα, ακόμη και στο Μουσείο Μπενάκη. Σε πρώτη θέση έχουν τα καζάνια, που έβραζαν

τότε τα τσίπουρα και την πινακωτή που έβαζαν το ψωμί. Τώρα εκεί υπάρχουν σαλόνια και τραπεζαρίες πολυτελείας. Εύχομαι κάπου να είναι φυλαγμένα και κάποιος να τα αξιοποιήσει, ώστε ο προσκυνητής που το επισκέπτεται να βλέπει πώς ήταν η ζωή των μοναχών τότε.

Χωνάκι με καραμελάκια έξω από τη Ζωοδόχο Πηγή, Βαρβάρα και Κατερίνα Κεμερίδου

Έξω από την εκκλησία υπήρχε ένα χαγιατάκι με ξύλινο πάτωμα ξύλινα παρμάκια (κάγκελα) και ένα μεγάλο πάγκο που ξεκουραζότανε ο κόσμος από την ανηφόρα. Τώρα είναι κάτι σαν πρόναος και κλείνεται με νοβοπάν βαμμένο κόκκινο. Τα ωραία μάρμαρα που πλαισιώναν την πόρτα έχουν βαφτεί με καφέ λαδομπογιά και το δάπεδο του ναού, που είχε το ασπρόμαυρο πλακάκι σαν του Αϊ-Γιώργη, έχει καλυφθεί από ροζ μαρμαρίνες.

Πίσω από την Εκκλησία υπάρχει μεγάλη στέρνα από κορασάνι και τα δάπεδα που καλύπτονταν από ωραίες πλάκες του βουνού τώρα είναι σκεπασμένα με πλαστικό. Και η στέρνα από τη μεριά του βράχου έχει γκρεμίσει και μέσα είναι μεγάλα ψυγεία και καταψύκτες. Δεξιά της Εκκλησίας, αρκετά ψηλά, μία ξύλινη σκάλα ανεβαίνει στο Ηγουμενείο με τα ξύλινα χαγιατία, όπου έμεναν οι καλόγεροι και ο Ηγούμενος. Τότε στα κελιά των καλογέρων υπήρχε ένα κρεβάτι με τάβλες και ένα αχυρένιο στρώμα και μια κασέλα. Ο Γιάννης Κορζής μού έλεγε ότι, όταν ήταν μαθητής, Ηγούμενος ήταν ένας Αλαφόγιαννης από τα Σερβέικα και στο Ηγουμενείο υπήρχε βιβλιοθήκη με αξιόλογα βιβλία και στις διακοπές πήγαιναν με τον συμμαθητή και φίλο του Παναγιώτη Σκιαδά και διάβαζαν και απολάμβαναν τη θέα, που είναι μοναδική.

Γεωργία Ξενογιαννη-Κορζή

Εόρτασε η Ιερά Μονή Καστρίου

Με ιδιαίτερη κατανύξη και λαμπρότητα και με τη συμμετοχή πιστών, αλλά και τήρηση όλων των μέτρων προστασίας, λόγω της πανδημίας του covid-19, στις 07 Μαΐου 2021, εόρτασε η Ιερά Μονή Ζωοδόχου Πηγής Καστρίου, σκέπη και προστάτιδα όλης της περιοχής. Στη Θεία Λειτουργία χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιος, ο οποίος στο κήρυγμά του συνέστησε στους πιστούς να τηρούν τα μέτρα προστασίας που συνιστώνται από την ειδική επιστημονική επιτροπή για την αντιμετώπιση της πανδημίας του covid-19. Αισθητή στους πιστούς και φέτος η απουσία της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας μας που έχει απομακρυνθεί από την Ιερά Μονή για λόγους Ασφαλείας.

E.B.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Η **Ιφιγένεια Γουζέα** του Παναγιώτου και της φιλόλογου Λένας Ανδριανού, εγγονή του κ. Ευάγγελου Ανδριανού, Αρεοπαγίτη ε.τ., έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής με άριστα.

Ο **Δημήτριος Μίχος** του Κωνσταντίνου και της Παναγιώτας, οικονομολόγος και διακεκριμένο στέλεχος της Τράπεζας Πειραιώς, έλαβε μεταπτυχιακό πτυχίο με θέμα «Περιφερειακή ανάπτυξη» και πρόσφατα ένα δεύτερο με θέμα «Εκπαίδευση ανηλίκων».

Ευχόμαστε στους νέους επιστήμονες καλή σταδιοδρομία.

E.B.

*Όταν τα εγκαταλειμμένα
σπίτια διατηρούν την
ενέργειά τους και τα φυτά
και άνθη νικούν το χρόνο
και τις απαγορεύσεις.
Σύνθεση ορτανσίας
και γαρδένιας
(αγκαλιασμένες).*

Φωτο:

Β. Κεμερίδου

Γ. Λαγανάς

Η Πεντηκοστή και οι ψυχές

Στον Πόντο πίστευαν πως οι ψυχές με την Ανάσταση του Χριστού γυρίζουν ανάμεσα στους ανθρώπους για πενήντα ημέρες. Ενώ την Πεντηκοστή, ημέρα του Αγίου Πνεύματος, οι ψυχές επιστρέφουν στον τόπο τους. «Τα ψήα ας σην Λαμπρήν κ' επεκεί λάσκουνταν πενήντα ημέρας και τ' Αέ Πνευμάτ' κλώσκουνταν 'ς σα τόπια τουν. Εείνο την ημέρα τα ψήα τρώνε με τ' εμάς. Πριχού να φεύ'νε σα τόπα τουν, φάισ'ατσε, σ'χωράσ'ατσε και δάνε πλαν. Αναπάεται η ψή α τουν... και τ' εσόν πα».

Σε πολλά μέρη του Πόντου την ημέρα του Αγίου Πνεύματος τελούσαν το ταφικό έθιμο. Οι συγγενείς των νεκρών έστρωναν τραπέζια στα νεκροταφεία του χωριού, γιατί πίστευαν, ότι θα γευ-

ματίσουν μαζί με τις ψυχές των νεκρών, σε ένα αποκαιρετιστήριο γεύμα: «Τη Πνευμάτ' πάμε 'ς σα ταφία και τρώμε με τ' αποθαμέντς εμουν. Τα ψήα τρώνε με τ' εμάς και αέτς αναπάουνταν».

Τα μνήματα πλένονταν και αφού γινότουσαν τα τρισάγια από τον ιερέα, κατόπιν έστρωναν τραπέζι προσφέροντας ποικιλία ποντιακών εδεσμάτων και κερνώντας κρασί ή οποιοδήποτε άλλο ποτό... θα ήθελε ο μακαρίτης! Φίλοι και συγγενείς μιλούσαν για τον νεκρό, φέρνοντας στο μυαλό τους όσα πέρασαν μαζί του και ήταν σαν ο ίδιος να βρίσκεται ανάμεσα τους. Εάν μάλιστα ο νεκρός αγα-

πούσε το τραγούδι, φίλοι και συγγενείς τραγουδούσαν πάνω από τον τάφο, με τη συνοδεία της ποντιακής λύρας.

Στη Νέα Λιβερά οι χαροκαμένες Πόντιες γιαγιάδες, τα Ψυχοσάββατα, μοίραζαν τα διαβασμένα κόλλυβα και τα ψωμάκια στα παιδιά, ανοίγοντας τις ολόασπρες πετοέτες. Η μια δίπλα στην άλλη κάθονταν στην άκρη του προαύλιου της Αγίας Βαρβάρας προς τη Δημοσιά. Εικόνα ανεξίτηλα χαραγμένη στο μυαλό μας.

Λήφθηκε από:

<https://www.ekklisiaonline.gr/nea/pentikosti-agiou-pnevmatos-tou-agiou-pnevmatos-ston-ponto/>

Σ' έναν παλιό Δικολάβο παρουσιάστηκε μια μέρα κάποιος και του είπε.

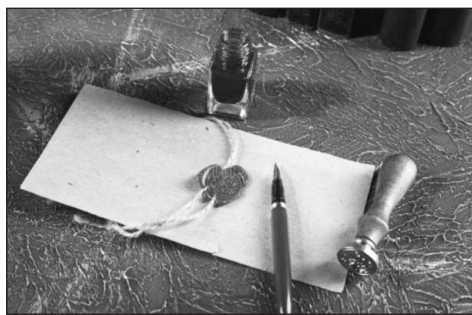
- Θέλω να μου φτιάξεις μια μήνυση.

Φαινόταν αναστατωμένος και μέσα από τα δόντια του μουρμούριζε ξανά και ξανά:

- Θα του δείξω, θα του μπήξω του κερατά, και άλλα τέτοια.

Ο Δικολάβος έπιασε αμέσως το νόημα και σκέφθηκε να εκμεταλλευτεί την κατάσταση.

- Και δε μου λες ρε φίλε, με ποια πέννα θες να σου γράψω τη μήνυση, με τη χρυσή ή με την μπρούτζινη;

- Και τι έχει να κάνει αυτό; ρώτησε ο χωρικός.

- Με την μπρούτζινη, κερδίζουμε δεν κερδίζουμε την υπόθεση, ενώ με τη χρυσή είμαστε σίγουροι χίλια τα εκατό.

- Με τη χρυσή, απάντησε αυτός χωρίς καμία σκέψη.

- Ναι ... αλλά θα κοστίσει παρά πάνω, είπε ο δικολάβος.

- Πόσο;

- 500 δραχμές (είπε ένα απλό νούμερο).

- Και με την μπρούτζινη;

- 200 δραχμές αλλά δεν ξέρεις αν θα γίνει η δουλειά σου.

Εκείνος έξυσε το κεφάλι του, σκέφθηκε λίγο και ύστερα είπε αποφασιστικά:

- Να τη γράψεις με τη χρυσή.

Τόσο μεγάλο ήταν το γινάτι του!

Τα δίδυμα του Σουλτάνου

Ένας Σουλτάνος κάποτε ήθελε να μάθει τι παιδί θα έκανε η γυναίκα του. Κάλεσε λοιπόν τους συμβούλους του και τους ζήτησε να ψάξουν και να βρουν τους κατάλληλους ανθρώπους, που θα μπορούσαν να τον πληροφορήσουν σχετικά. Αυτοί άρχισαν να ρωτούν από δω και από κει, ψάχνοντας να βρουν κάποιον που θα ήξερε από τέτοια πράγματα. Τέλος πάντων άκουσαν ότι κάποιος χωρικός,

που ζούσε στα Γιάννενα, μπορούσε να φανεί χρήσιμος.

Ο Σουλτάνος έστειλε ανθρώπους στην Ήπειρο να τον φέρουν. Ο κακομοίρης τρομοκρατήθηκε και πίστεψε ότι ήρθε το τέλος του, γιατί τι μπορούσε να τον θέλει ο Σουλτάνος; Για καλό; Τον έφεραν μπροστά στο Σουλτάνο. Εκείνος έπεσε στη γη και τον προσκύνησε. - Σήκω πάνω ορέ, του είπε. Θα μου βρεις τι παιδί θα κάνει η γυναίκα μου. Αν το βρεις θα σε χρυσώσω, αλλιώς θα σε σκοτώσω.

Τι να έκανε ο καπμένος. Έπαιζε το κεφάλι του κορώνα-γράμματα.

- Θέλω να τη δω γδυτή, γιατί αλλιώς δεν μπορώ να καταλάβω, είπε δειλά-δειλά ο άνθρωπος.

Ήρθε εκείνη, γδύθηκε. Την έβαλε να ανεβοκατεβαίνει σε μια σκάλα κάμποσες φορές. Εκείνος έξυσε το κεφάλι του από αδημονία. Δεν μπορούσε να καταλάβει. Γεμάτος απορία και στενοχώρια είπε στο Σουλτάνο:

- Αφέντη μου απάνω αγόρι, κάτω κορίτσι, αυτό βλέπω.

Όταν ήρθε ο καιρός, γέννησε η γυναίκα και έκανε δίδυμα, ένα αγόρι και ένα κορίτσι. Γεμάτος χαρά ο Σουλτάνος φώναξε:

- Το βρήκε, το βρήκε. Να μου τον φέρετε εδώ.

Τον έφεραν στο Παλάτι.

- Πάει θα με κόψει, σκέφθηκε όλο τρόμο ο κακομοίρης.

- Μπράβο ορέ, είπε ο Σουλτάνος. Το βρήκες. Η γυναίκα μου γέννησε δίδυμα, αγόρι και κορίτσι.

Τον χρυσώσε και τον έστειλε πίσω στο χωριό του.

-Τι έχεις καημένε πλάτανε που στέκεις μαραμένος
Μέρα και νύχτα στο νερό και πάλι μαραμένος;
-Παιδιά σαν με ρωτήσατε, παιδιά σαν με ρωτάτε
Να σας τ' ομολογήσω.
Αλή πασάς επέρασε με όλο του τ' ασκέρι
Κι άλλοι στον ίσκιο μου έκατσαν και όλοι στη δροσιά μου
Και όλοι σημάδι μ' έβαλαν και όλοι με τουφεκάνε

Άλλοι στα φύλλα μ' έβαλαν και άλλοι στα κλαδιά μου
κι αυτός ο γέρος ο Αλή πασάς κατάκαρδα μου βάζει.
Γι αυτό είναι τα φύλλα μου πικρά
και στέκω μαραμένος.

Να είχα μίαν αγάπη πες το πουλί μου πες το

Να είχα μίαν αγάπη πες το πουλί μου πες το.
Να είχα μίαν αγάπη, αγάπη στο πλευρό μου
Την είδανε τα μάτια μου την είδανε στο φως μου.
Να την αγαπούσα πες το πουλί μου, πες το
Να την αγαπούσα πιστά και μπιστεμένα.
Ένα πρωί επέρασε από τη γειτονιά μου
και την εκαλημέρισα, της είπα τ' όνομά της.
Καλημέρα μήλο, μήλο και πορτοκάλι
Σαν εσένα, μάτια μου, στον κόσμο δεν ειν' άλλη.

Η γιαγιά Δεσποινή, στην αυλή
του προσφυγικού της σπιτιού

Απόψε Θεωνίτσα μου θα κοιμηθώ μαζί σου

- Απόψε Θεωνίτσα μου θα κοιμηθώ μαζί σου
Βάλε τα στρώματα διπλά, διπλά τα μαξιλάρια
- Σαν κοιμηθείς λεβέντη μου, τι λες πως θα μου κάνεις;
- Θα σου ξηλώσω τα κουμπιά φιλώντας τις ελιές σου
- Ορέ, για σε λεβέντη μου, χαλάλι σου τα κάλλη.

Τα τραγούδια από το αρχείο του Γιάννη Αρφάνη

Η «Οικία των Ψηφιδωτών»

Την Τρίτη 18 Μαΐου, ημέρα του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, αρχαιολόγοι και συντηρητές της Εφορείας Λακωνίας υποδέχθηκαν τους επισκέπτες στο κτήριο, που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Διοσκούρων και Παλαιολόγου, προκειμένου να τους ξεναγήσουν στον χώρο, να παρουσιάσουν τις εν εξελίξει εργασίες συντήρησης των δύο ψηφιδωτών δαπέδων και να μιλήσουν για τις τεχνικές κατασκευής ψηφιδωτών και το ιδιαίτερα σημαντικό εργαστήριο της ρωμαϊκής Σπάρτης.

Με την ευκαιρία της απόδοσης στο κοινό της «Οικίας των Ψηφιδωτών» στη Σπάρτη, με τη δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) που αποδέχθηκε το αίτημα του Προέδρου Γιάννη Βαρβιτσιώτη, ο Θανάσης Δαβάκης δήλωσε: Ο Πρόεδρος Γιάννης Βαρβιτσιώτης, παλαίμαχος πολιτικός αλλά και διαχρονικός αρχαιόφιλος, με σημαντικό συγγραφικό έργο για εμβληματικούς αρχαιολογικούς τόπους της Πατρίδας μας, από το 2005 και επί 15 χρόνια με υπομονή και επιμονή και με τη συνδρομή του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάδειξη της «Οικίας της Ευρώπης». Έτσι, η αποκαλούμενη παλαιότερα, «αποθήκη της οδού Διοσκούρων», μετεβλήθη σε ένα εμβληματικό τοπόσημο, ενταγμένο με απόλυτη αμεσότητα στον αστικό ιστό της Σπάρτης με ανεμπόδιστη προσβασιμότητα στους διερχόμενους πολίτες. Το έργο προβολής και ανάδειξης των ψηφιδωτών ξεκίνησε με πρωτοβουλία του τ. υπουργού Ιωάννη Βαρβι-

τσιώτη, ο οποίος είναι Πρόεδρος του μη κερδοσκοπικού Οργανισμού «Φίλοι των Ψηφιδωτών της Σπάρτης» και χρηματοδοτήθηκε με αποκλειστική δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), ύψους 331.000 ευρώ, και εκπονήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Τα ψηφιδωτά, που πιθανόν αποτελούσαν τμήματα του επιδαπέδιου διακόσμου μιας ή δύο γειτονικών πλούσιων ρωμαϊκών οικιών, χρονολογούνται στα τέλη του 3ου - αρχές του 4ου αι. μ. Χ. και διακρίνονται για τη σύνθεση, τους πλούσιους χρωματισμούς

τους και τη δεξιοτέτα στην απόδοσή τους. Την εποχή εκείνη δραστηριοποιήθηκαν στη Σπάρτη δύο τοπικά εργαστήρια παραγωγής ψηφιδωτών που απέδωσαν εξαιρετικά έργα τέχνης. Οι έρωτες των θεών, η μουσική και η ποίηση αποτελούν κάποιες από τις κύριες πηγές έμπνευσης επιλογής των εικονογραφικών θεμάτων. Το ψηφιδωτό με την παράσταση της αρπαγής της Ευρώπης είναι το κεντρικό θέμα του

ενός ψηφιδωτού δαπέδου. Η Ευρώπη αποδίδεται ως γυμνή νεαρή γυναίκα καθισμένη επάνω στον μεταμορφωμένο σε ταύρο Δία, ενώ δύο πτερωτοί ερωτιδείς συγκρατούν το ιμάτιό της. Πρόκειται για ένα σπάνιο εικονογραφικό σχήμα που καθιστά το ψηφιδωτό ιδιαίτερο. Το ψηφιδωτό με την παράσταση του Ορφέα, απεικονίζει τη μυθική φιγούρα του Ορφέα με τη λύρα του να σαγηνεύει τα ζώα, τα πτηνά και ερπετά. Πρόσφατα ευρήματα υποδεικνύουν πολύ πιθανή τη διασύνδεση του ψηφιδωτού του Ορφέα με λουτρική εγκατάσταση, υπόθεση η οποία είχε διατυπωθεί και για τα δύο δάπεδα την εποχή της ανακάλυψής τους. Η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Αποδίδεται σήμερα ολοκληρωμένο ένα σημαντικό μνημείο για την πόλη της Σπάρτης, η "Οικία της Ευρώπης", η οποία στεγάζει δύο μοναδικά ψηφιδωτά έργα: Την "Αρπαγή της Ευρώπης" και τον "Ορφέα ως γπτευτή ζώων". Πρό-

στίνεται στον κόσμο. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού διά των αρμοδίων υπηρεσιών του, την Διεύθυνση Μελετών και Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Κτηρίων και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λακωνίας, συνεργάζεται στενά με το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος για την επέκταση και την συνολική αναβάθμιση του Παλαιού Αρχαιολογικού Μουσείου της Σπάρτης. Παράλληλα, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου ολοκληρώνονται οι μελέτες για το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης, που θα στεγαστεί στις εγκαταστάσεις του κτηρίου ΧΥΜΟ-ΦΙΞ».

Παρότι το μουσείο της Σπάρτης ήταν το πρώτο επαρχιακό μουσείο που απέκτησε η Ελλάδα, στην πορεία ο ρόλος του υποβαθμίστηκε, καθώς αφέθηκε στην εγκατάλειψη και την υγρασία με αποτέλεσμα χιλιάδες επιγραφές, αγγεία και ειδώλια να αφήνονται στο έλεος του καιρού. Εκτός από τα μεγάλης σπουδαιότητας ψηφιδωτά που αναφέρθηκαν και μεταφέρθηκαν στις αποθήκες, ήταν άπειρα τα έργα που κινδύνευαν να χαθούν λόγω της έλλειψης συντήρησης. Οι αρχαιολόγοι και οι αρμόδιοι έφοροι έκρουαν διαρκώς τον κώδωνα του κινδύνου για το σημαντικό αυτό μουσείο, αλλά εν όψει της κατασκευής του νέου κανείς δεν αποφάσιζε να προχωρήσει στην ανακαίνιση του παλιού-κάτι που γίνεται τώρα ύστερα από τη δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Πρόκειται για ένα σπουδαίο έργο στο οποίο μπορούν πια να μεταφερθούν οι θησαυροί τόσο από το παλιό αρχαιολογικό μουσείο όσο και από τις αποθήκες με ευρήματα που καλύπτουν την επαρχία Λακεδαίμονος. Τα ευρήματα από τα σπουδαία ιερά της Σπάρτης κλέβουν προφανώς τις εντυπώσεις, αν και σπουδαίες είναι και οι επιγραφές που φωτίζουν τις πιο σημαντικές πλευρές της ιστορίας της Σπάρτης. Αρκεί να σημειωθεί ότι στις επτά αίθουσες του μικρού σημερινού

κειται για λαμπρά δείγματα σπαρτιατικών εργαστηρίων. Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον τ. υπουργό Ιωάννη Βαρβιτσιώτη, με πρωτοβουλία και επιμονή του οποίου ξεκίνησε το έργο ανάδειξης της "Οικίας της Ευρώπης", αλλά και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, η στήριξη του οποίου συμβάλλει στη δημιουργία ενός νέου και εξωστρεφούς πολιτιστικού προσώπου, με το οποίο η πρωτεύουσα της Λακεδαίμονος ξανα-

μουσείου εκτίθεται ένα μικρό μόνο μέρος των ευρημάτων που έρχονται ακόμα στο φως και προέρχονται από το ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος-δείγματα προσφορών των πιστών προς τη θεά, μολύβδινα ειδώλια κ. α-έως ευρήματα από τα ιερά της Χαλκιοίκου Αθηνάς, του Αμυκλαίου Απόλλωνος και του Μενελαίου. Σημείο αναφοράς και οι μεγάλοι ανάγλυφοι ταφικοί αμφορείς που βρέθηκαν στις ανασκαφές της Σπάρτης, όπως οι τάφοι της Πελλάνας, όπου έχει αποκαλυφθεί ένα από τα σπουδαιότερα νεκροταφεία των μυκηναϊκών χρόνων καθώς και τα μέλη του ναού του Απόλλωνα στις Αμύκλες που συνδυάζει δωρικά και ιωνικά στοιχεία. Ξεχωριστή και η μορφή του Σπαρτιάτη πολεμιστή-του αξέχαστου Λεωνίδα-που περιμένει τον επισκέπτη στην τελευταία αίθουσα του μουσείου, το οποίο βρέθηκε κοντά στο ιερό της Χαλκιοίκου Αθηνάς καθώς και η γιγαντιαία κεφαλή της Ήρας ή Ελένης που μοιάζει να προστατεύει το μουσείο στο βάθος των αιώνων και που επιτέλους βρίσκει τη θέση που του αρμόζει στην ελληνική επικράτεια. Η «Οικία της Ευρώπης» βρίσκεται στη συμβολή των οδών Διοσκούρων και Παλαιολόγου. Τα σημαντικά ρωμαϊκά ψηφιδωτά δάπεδα, «Αρπαγή της Ευρώπης» (1872) και «Ο Ορφέας ως γυναικείος ζώων» (1897) αποκαλύφθηκαν τον 19ο αιώνα. Το περίφημο ψηφιδωτό με την «αρπαγή της Ευρώπης» που βρέθηκε στη Σπάρτη έχει εμπνεύσει μια σειρά από αναφορές και καλλιτέχνες όπως τους αδελφούς Νίκο και Παντελή Σωτηριάδη, οι οποίοι δημιούργησαν το γλυπτό που είναι τοποθετημένο στην είσοδο του κτηρίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο μετατρέποντας το συγκεκριμένο έργο σε σημείο αναφοράς, ενώ κοσμή και την ελληνική έκδοση του κέρματος των 2 ευρώ. Πρόκειται για ένα σπουδαίο έργο του 4ου αιώνα π. Χ, που ανακαλύφθηκε στον κήπο της περιφημής οικίας Φουστάνου στη Σπάρτη σε βάθος μισού μέτρου. Για πρώτη φορά καταγράφηκε από

τον αρχαιολόγο Παναγιώτη Σταματάκη της Αρχαιολογικής Εταιρείας ενώ ακολούθησε λεπτομερής περιγραφή από τον Ντρέσερ ο οποίος δημοσίευσε για πρώτη φορά όλα τα εκθέματα της συλλογής του Αρχαιολογικού μουσείου της Σπάρτης. Το έργο απεικονίζει την αρπαγή της Ευρώπης από τον Δία. Είναι πολύ γνωστός ο μύθος που διηγείται τον έρωτα του Δία για την Ευρώπη, κόρη του Αγίνωρα, βασιλιά της Φοινίκης (σημερινό Λίβανο). Για να

σικούς πίνακες ζωγραφικής, σε χαρακτηριστικά και γλυπτά. Αλλά φυσικά δεν είναι μόνο η παράσταση του ψηφιδωτού με την αρπαγή της Ευρώπης που κλέβει τις εντυπώσεις. Είναι και η γέννηση της Αφροδίτης μέσα από ένα κοχύλι, που παραπέμπει κατευθείαν σε πίνακες του Μποτιτσέλι ή η Αριάδνη ανάμεσα σε δυο καράβια-στο ένα βρίσκεται ο Θησέας και στο άλλο ο Διώνυσος. Αλλού πάλι ξεχωρίζει ο Περσέας καθώς σκοτώνει τη Μέδουσα και η υπερ-

την πλησιάζει μεταμορφώθηκε σε ήμερο ταύρο. Η Ευρώπη άρχισε να καϊδεύει το δυνατό ζώο και ανέβηκε στη ράχη του. Τότε ο Δίας-ταύρος άρχισε να τρέχει, διέσχισε τη θάλασσα κι έφτασε στην Κρήτη, στο Δικταίο άντρο με δυο πανέμορφους έρωτες να στεφανώνουν την κορυφαία αυτή στιγμή κρατώντας το ουράνιο τόξο. Η συγκεκριμένη συμβολική απεικόνιση αντιστοιχεί και σε δοξασίες της εποχής που ήθελαν την Ευρώπη και την Ελλάδα-ύστερα και από τις μαρτυρίες του έργου του Ηροδότου- να είναι κάτι ξεχωριστό από την Ασία και τον υπόλοιπο κόσμο. Για χρόνια και χρόνια αυτός ο μύθος ενέπνευσε αμέτρητους καλλιτέχνες: αναπαραστάσεις σε ψηφιδωτά, σε αρχαία αγγεία, σε νομίσματα, σε πόρτες, σε κλασ-

βατικά, δεσπόζουσα μορφή του λευκού Πήγασου-панέμορφες απεικονίσεις σε έργα τεράστιας σπουδαιότητας και ομορφιάς. Είναι άλλωστε γνωστό ότι η περιοχή, που ήταν γεμάτη επιβλητικές βίλες κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής περιόδου, φημίζεται για τα ξεχωριστά ψηφιδωτά της που πλέον μπορούν να αποκτήσουν τον δικό τους χώρο και να μπορούν έτσι να αποκαλυφθούν από το κοινό ύστερα από τη μεταφορά τους από την αποθήκη του Αρχαιολογικού Μουσείου στα οποία φυλάσσονται. Μετά την κατάκτηση της Ελλάδας από τους Ρωμαίους και την επικράτηση της Ρώμης σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο, η Σπάρτη αφέθηκε ελεύθερη και αφορολόγητη από τους Ρωμαίους, αν και κατά καιρούς υποχρεώθηκε να κατα-

βάλλει «με τη θέλησή της» δώρα στους Ρωμαίους στρατηγούς. Η μεγάλη φήμη της παλαιάς ηγεμονίας της Σπάρτης είχε ως αποτέλεσμα το ενδιαφέρον πολλών ρωμαίων αυτοκρατόρων γι' αυτή. Ο Αύγουστος έδειξε αξιοσημείωτη εύνοια στην πόλη, ενώ ο Αδριανός την επισκέφτηκε δύο φορές στα μακρά του ταξίδια και δέχτηκε τον τίτλο του επώνυμου πατρονόμου. Ακόμη η πόλη τράβηξε το ενδιαφέρον πλουσίων Ρωμαίων που έρχονταν να δουν από κοντά τον τρόπο ζωής των Σπαρτιατών και τις συνήθειές τους. Στη νέα αυτή εποχή χτίστηκαν πλούσιες επαύλεις με θαυμάσια ψηφιδωτά δάπεδα. Τα θέματά τους είναι παρμένα από την ελληνική μυθολογία: ο Ορφέας, η αρπαγή της Ευρώπης, ο Αχιλλεύς στη Σκύρο, η Μέδουσα, η Νυξ, ο Ήλιος, σκηνές από την Ιλιάδα, καθημερινές σκηνές κυνηγιού, πορträιτα αρχαίων ποιητών, ζώα κ.ά.. Έχουν ανασκαφεί: Ρωμαϊκή Έπαυλη στην οδό Ορθίας Αρτέμιδος, η Έπαυλη του Αχιλλέα στην οδό Διοσκούρων, η Έπαυλη της Ευρώπης, η Έπαυλη της Μέδουσας και η Έπαυλη του Ορφέα (από τα ψηφιδωτά που βρέθηκαν εκεί). Πληροφορίες για τη μνημειακή τοπογραφία της αρχαίας Σπάρτης παρέχουν οι αρχαίοι συγγραφείς, κυρίως ο περιηγητής Πausanias, που την επισκέφθηκε περίπου το 160 μ.Χ. και αφιέρωσε στη λεπτομερή περιγραφή της εφτά κεφάλαια του τρίτου βιβλίου του. Η Σπάρτη, που περιγράφει ο Pausanias, είναι η πλούσια και ανθηρή πόλη των ημερών του, δηλαδή των μέσων του 2ου αι. μ.Χ., μία ευημερούσα πόλη με ζωντανές τις μνήμες του ένδοξου παρελθόντος της, εξαιτίας του οποίου τυγχάνει ευνοϊκής μεταχείρισεως από πλευράς των Ρωμαίων.

Η Οικία της Ευρώπης αποδόθηκε στο κοινό μετά την ολοκλήρωση του έργου «Προστασία, ανάδειξη και απόδοση της Οικίας των Ψηφιδωτών στο δήμο Σπάρτης». Η είσοδος είναι ελεύθερη. Το ωράριο λειτουργίας του χώρου είναι. Δευτέρα, Τετάρτη έως Κυριακή: 08:30-15:30.

Βαρβάρα Κεμερίδου

Επειδή πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Από Αμερική ήλθαν ο Αθανάσιος Δ. Δημητρακόπουλος με τη σύζυγό του Τέρη, ο Γεώργιος Νικολόπουλος με την κόρη του Ελισάβετ και τα αδελφία Ντίνος και Γιώργος Κουτρομπής του Πανάγου.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Η Ειρήνη Αντωνοπούλου και ο Θεόδωρος Λιακόπουλος του Παναγιώτη απέκτησαν στις 18 Φεβρουαρίου 2021 το δεύτερο παιδί τους ένα κοριτσάκι.

• Η Χριστιάννα Βουδούρη του Φάνη και ο Γιώργος Λεοναρόπουλος του Ιωάννη και της Μαρίας Γαλάνη απέκτησαν στις 20 Απριλίου 2021 το πρώτο τους παιδί ένα κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεογέννητα και να είναι καλότυχα και ευτυχισμένα στη ζωή τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

• Η Ελένη Σταυροπούλου και ο Δημήτρης Καλογερόπουλος βάπτισαν το αγοράκι τους στις 23 Μαΐου 2021 στην Ιερά Μονή της Ζωοδόχου Πηγής Καστρίου και του έδωσαν το όνομα Στυλιανός.

• Η Μαρία Γιάνναρη του Χρήστου και ο Βασίλης Αλημήσης του Κων/νου βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 6 Ιουνίου 2021 στον Ι.Ν. της Αγίας Μαύρας στο Γεωργίτσι και του έδωσαν το όνομα Βασιλική.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν και στα νεοφώτιστα να ευτυχίσουν στη ζωή τους.

ΓΑΜΟΙ

• Η Ελένη Τσιγκουράκου του Γεωργίου και ο Δημήτρης Βουρδούσης του Παναγιώτη παντρεύτηκαν στις 29 Μαΐου 2021.

Ευχόμαστε στους νεόνυμφους να ζήσουν ευτυχισμένοι με καλούς απογόνους.

ΠΕΝΘΗ

• Η Ευγενία Μάρκου του Ιωάννη το γένος Χαράλαμπου Λαμπή πέ-

θανε στις 23 Μαρτίου 2021 στο Λη της Μασαχουσέτης Αμερικής σε ηλικία 69 ετών.

• Η Σωτηρία Κουτσουμπού του Βασιλείου πέθανε στις 3 Απριλίου 2021 στα Μέγαρο Αττικής.

• Η Ποτούλα Λιάππη του Δημητρίου το γένος Γεωργίου Αλεφρέρη πέθανε στις 12 Απριλίου 2021 στην Αθήνα σε ηλικία 82 ετών. Αργότερα στις 12 Ιουνίου 2021 πέθανε και ο σύζυγός της Δημήτριος Λιάππης σε ηλικία 77 ετών.

• Ο Κωνσταντίνος Παπαστάθης του Γεωργίου, σύζυγος της Ευσταθίας Αρφάνη, πέθανε στις 15 Απριλίου 2021 στο Τορόντο του Καναδά.

• Ο Δήμος Λιναρδάκης του Βασίλειου πέθανε στην Αυστραλία στις 23 Απριλίου 2021 σε ηλικία 96 ετών.

• Η Αγγελική Χαραλαμπίκου του Ηλία πέθανε στις 23 Απριλίου 2021 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Καστόρειο σε ηλικία 96 ετών.

• Ο Ευστάθιος Κωστέας σύζυγος της Ρηγούλας Σωτ. Βλαχόγιαννη πέθανε τον Μάιο 2021 στη Μαγούλα Σπάρτης σε ηλικία 87 ετών.

• Η Τασία Καλώστου του Αθανασίου, το γένος Παναγιώτη Ζήτη, πέθανε στην Αθήνα στις 5 Μαΐου 2021.

• Η Άννα Ταμπάκη του Αριστείδη το γένος Δημητρίου Κακαφλικά πέθανε στις 11 Ιουνίου στο Περιστέρι Αττικής.

• Ο Αναστάσιος Φουσκετάκης, σύζυγος της Νικολέτας Νικ. Γενοβέζου, πέθανε στις 11 Ιουνίου στη Σπάρτη και ενταφιάστηκε στα Σερβεία.

• Η Χριστίνα Σμυρνιού του Ηλία πέθανε στις 21 Ιουνίου στο Καστόρι, σε ηλικία 92 ετών.

• Ο Θεοφάνης Μουτής του Παναγιώτη πέθανε στις 23 Ιουνίου 2021 στον Καναδά, σε ηλικία 105 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

E.B.

Μπράβο στην Αθανασία Κοκκορού

Η Αθανασία Κοκκορού, κόρη του Κωνσταντίνου και της Δήμητρας Αθαν. Παπαδόπουλου, αθλήτρια του Φιλαθλητικού Γ.Σ. Σπάρτης, έλαβε μέρος στον αγώνα δρόμου των 3000μ με φυσικά εμπόδια, στο Διασυλλογικό Πρωτάθλημα Ανδρών - Γυναικών που διεξήχθη στο ΔΑΚ Τρίπολης στις 9 Μαΐου 2021 και πρώτευσε κατακτώντας το χρυσό μετάλλιο, εξασφαλίζοντας έτσι τη συμμετοχή της στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Κ20 ανδρών - γυναικών. Το πρωτάθλημα διοργανώθηκε από την ΕΑΣ/ΣΕΓΑΣ με τη συμμετοχή Γυμναστικών Συλλόγων από τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Στους αγώνες αυτού του πρωταθλήματος ο Φιλαθλητικός Γ. Σ. Σπάρτης κατέλαβε την 5η θέση ανάμεσα σε 14 Σωματεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου και την 1η θέση ανάμεσα στα σωματεία της Λακωνίας. Συνολικά διακρίθηκαν 2 αθλητές και 4 αθλήτριες του λαμβάνοντας 2 χρυσά, 2 ασημένια και 1 χάλκινο μετάλλιο. Ευχόμαστε στην πατριώτισσά μας Αθανασία να έχει μια επιτυχή και λαμπρή πορεία στην αθλητική της διαδρομή και να μας χαρίσει πολλές και μεγάλες νίκες.

E.B.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στην κορυφή του Προφήτη Ηλία

Με τη χορηγία των συμπατριωτών μας συνεχίζονται οι εργασίες περιτοίχισης του προαύλιου χώρου της εκκλησίας του Προφήτη Ηλία στην κορυφή του ομώνυμου λόφου στο χωριό μας. Στην εκκλησία και στον διαμορφωμένο όμορφο χώρο, μπορούν κάλλιστα με τις ανάλογες άδειες από την Ενορία και την Τοπική Κοινότητα να πραγματοποιούνται τα μυστήρια γάμου και βάπτισης με τις ακολουθούμενες εκδηλώσεις από συμπολίτες μας.

E.B.

Σε νέο χώρο «ο Νεόνας - Πιρουνοπενιές»

Η Ταβέρνα-Εστιατόριο «Νεόνας Πιρουνοπενιές» μεταφέρθηκε στο κατάστημα ιδιοκτησίας Κραμποβίτη, στην πλατεία του χωριού, εξασφαλίζοντας στους πελάτες πέραν του νόστιμου φαγητού μεγαλύτερο και άνετο χώρο. Ευχόμαστε καλή συνέχεια και με επιτυχία στον χώρο της εστίασης του χωριού μας.

E.B.

ΕΟΡΤΕΣ

Το Πάσχα εορτάσθηκε και φέτος με περιορισμούς

Και αυτή τη χρονιά εορτάσαμε τις άγιες ημέρες του Πάσχα με περιορισμό και με αυστηρά μέτρα προφύλαξης. Οι διαμένοντες στα μεγάλα αστικά κέντρα δεν είχαν τη δυνατότητα να εορτάσουν το Πάσχα στην επαρχία κοντά σε αγαπημένα και προσφιλή τους άτομα με απαγορευμένες τις συνευρέσεις πολλών ατόμων. Οι Ιερές Ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας τελέσθηκαν με παρουσία περιορισμένου αριθμού πιστών, ενώ η περιφορά του Επιταφίου περιορίστηκε στο προαύλιο της εκκλησίας. Η Θεία Λειτουργία της Αναστάσεως πραγματοποιήθηκε ενωρίτερα από τη συνήθισμένη ώρα με τηρούμενα πάντα τα μέτρα προφύλαξης για την προστασία της δημόσιας υγείας. Μετά τις 15 Μαΐου, τα μέτρα χαλάρωσαν, όμως οι προφυλάξεις πάντα υπάρχουν και είναι επιβεβλημένες. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει ήδη εμβολιαστεί κι ελπίζουμε σύντομα να επιστρέψουμε στην κανονικότητά μας.

E.B.

Η εορτή - απεργία της Πρωτομαγιάς

Οι εκδηλώσεις για την Πρωτομαγιά που είναι ημέρα απεργίας και εορτή των αγώνων των εργατών για καλύτερες συνθήκες εργασίας μεταφέρθηκαν στις 4 Μαΐου 2021 ενώ την Πέμπτη 6 Μαΐου η ΑΔΕΔΥ, το ΕΚΑ, το ΠΑΜΕ, ομοσπονδίες και πρωτοβάθμια σωματεία κάλεσαν τα μέλη τους σε 24ωρη πανελλαδική απεργία.

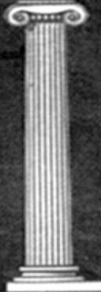
E.B.

Πωλείται

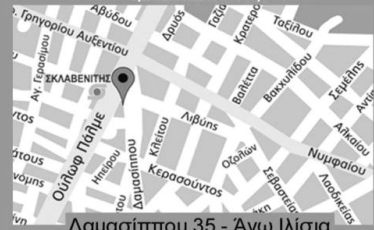
στο Καστόρι οικόπεδο 400 τμ. πλησίον της αγοράς με ημιτελές κτίσμα 86 τμ. Τιμή ευκαιρίας. Πληροφορίες στο τηλέφωνο 6938257512.

BILL'S HOUSE
KAFE - BAR

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ
Τηλ: 27310 57918
Κιν: 693 634 4073

K
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ home
Είδη οικιακής χρήσεως • Φωτιστικά
Είδη δώρων • Επιπλά εξόχης

Δαμασπίπου 35 - Αγ. Ιλίσια
Τηλ./Fax: 210 7757337
e-mail: karagiannishome@hotmail.com
Καραγιαννής home, www.karagiannishome.gr

Λαμπής Κων/νος

Ζυνάπτοις
καφενείο • ψητοπωλείο

Καστόρειο Λακωνίας
Τηλ.: 27310 57278, Κιν.: 6942642258

ΥΛΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΜΟΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.: 27310 57286 ΚΙΝ.: 6942461314

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ
Πηρονο
Πενές

Καστόρι Κεντρική Πλατεία
Τηλ. 27310 57034 697 6734593

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ
Τηλ. 2731057218

SUPER MARKET
ΣΙΔΗΡΙΚΑ - ΧΡΩΜΑΤΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ
«Η ΚΑΣΤΑΝΙΑ»
ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΞΙΜΑΔΙ 70%

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ ΣΠΑΡΤΗΣ
Τηλ. 2731057571, 6944504728

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΥΞΑΝΟΥΝ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

SUPER MARKET
ΛΑΓΑΝΑΣ

Μέλος Ομίλου
Νικόλαος Δ. Λαγανάς
Καστόρι Λακωνίας
Τηλ. 2731057468

ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΗΛ. ΓΑΡΥΦΑΛΗΣ
☎ 27310 57221

Βασιλική Βισβή
Τηλ: 6937219636

- Φυσικοθεραπεία
- Σπονδυλοθεραπεία
- Βελονισμός
- Ηλεκτροβελονισμός
- Αγιουρβέδικη μάλαξη
- Rejouvance
- Λεμφική μάλαξη

+ΘΕΣΙ ΤΕΧΝΙΚΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ
μελέτη • σχεδίαση • δομή

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π. Msc - MBA - TQM Unipi
Κιν. 694 887 0554

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Κιν. 694 748 5651

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΑΛΑΚΗ Msc in Advanced Architectural
Architectural Μηχανικός Design
Κιν. 693 723 9416

- ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ
- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ
- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ
- ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
- ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ **ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

ΠΛΗΡΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 228, ΣΠΑΡΤΗ, ΤΚ. 23100
Τηλ. 27310 83747, 83742
www.synthesi-design.com

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΑΪΓΕΤΟΥ «Η ΛΟΥΣΙΝΑ» Δράσεις Β' τριμήνου 2021

Δράσεις

Έγινε καθαρισμός του μονοπατιού Φαράγγι των Μύλων από το Γεωργίτσι - θέση Πλατάνια μέχρι το Μαρμορογέφυρο και στο μονοπάτι Γέφυρα Καστορείου - Δεξαμενή - Πισαγιάννη - εκκλησιάκι του Λουκά και από τη Δεξαμενή στο Καμάρι.

Διαδρομές

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ-ΞΕΡΟΒΟΥΝΑ

Ανάβαση από Άγιο Μάμα (470μ.) - Λουσίνα (1.141μ.) - κορυφή Ξεροβούνας (1.426μ.)

από 850μ. περίπου στη θέση Τίγκα (υψομ. 740μ.) όπου έχουμε αεροπορική θέα προς το Καστόρειο, την κοιλάδα του Ευρώτα και τις κορυφές του Πάρνωνα. Συνεχίζουμε τη διαδρομή μέσα σε ελατοσκέπαστο δάσος και μετά από 1,8 χλμ. φθάνουμε σε δασικό δρόμο στη θέση Λάτα (υψομ. 985μ.) (ολόκληρη η διαδρομή ενδείκνυται για όλον τον χρόνο, διότι είναι υπό σκιά σε δάσος κυρίως πεύκων, ελάτων, αγριοβαλανιδιών, καστανιών κ.λπ.) Εναλλακτικά προτείνονται δύο

Πάρα πολύ ωραία διαδρομή, όλη κάτω από τη σκιά των ελάτων και των πεύκων.

Απόσταση 8,2 χιλ. Ώρες πορείας 4 (+3,5 επιστροφή).

Υψομ. διαφ. 956μ. (1.426μ.-470μ.). Σήμανση: πορτοκαλί κύκλος.

Εκκίνηση από τις πηγές του Αγίου Μάμα. Παίρνουμε τον περιφερειακό δρόμο και μετά από 800μ. περίπου μπαίνουμε αριστερά στο μονοπάτι όπου γρήγορα κερδίζουμε ύψος και φθάνουμε μετά

διαδρομές:

1η: ΛΑΤΤΑ - ΛΟΥΣΙΝΑ (ΞΕΡΟΒΟΥΝΑ)

ΥΔ (1141-985) 156μ. απόσταση 3 χλμ. περίπου ώρες 1.10' Εκκίνηση από τη θέση Λάττα, υψομ. 985μ. στη μεγάλη στροφή με το καμάρι και τον ορειβατικό χάρτη. Ακολουθούμε κατηφορική πορεία ανατολικά στο βοηθητικό δασικό δρόμο και τις πινακίδες στις διασταυρώσεις και τη σηματοδότηση πορτοκαλί κύκλο.

Μετά από 0,6 χλμ. περίπου, στο δρόμο με τα πεύκα, τα έλατα και τις αιωνόβιες καστανιές, ανηφορίζουμε δεξιά στο μονοπάτι. Μετά από 1 χλμ. φθάνουμε στο εκκλησιάκι της Παναγίας, στη Μπρουσάγκα. Ακολουθώντας για λίγο το δρόμο μπαίνουμε αριστερά πάλι στο μονοπάτι το οποίο μετά από 0,7 χλμ. μάς βγάζει στον δασικό δρόμο, τον οποίο ακολουθούμε αριστερά και μετά από άλλα 0,7 χλμ. στη στροφή του οικισμού της Λουσίνας κάνουμε αριστερά και φθάνουμε

φθάνουμε στη διασταύρωση, στη θέση Σταυρούλης, στον δασικό δρόμο. Ακολουθούμε τις οδηγίες από τις πινακίδες και κάνουμε αριστερά στο προσκυνητάρι. Από εδώ αρχίζουμε ανάβαση για περίπου μισή ώρα μέσα σε ελατοδάσος και φθάνουμε στην πρώτη λάκκα σε αλπικό πεδίο. Συνεχίζουμε δεξιά ανοδικά και περνώντας πάνω από τη δεύτερη λάκκα με το εκκλησιάκι του Αι-Γιάννη σε 10 λεπτά περίπου φθάνουμε στο τριγωνομετρικό, στην κορυφή 1426μ. της Ξεροβούνας.

σε 100μ. περίπου στην πηγή της Λουσίνας, όπου υπάρχει χώρος αναψυχής και νερό.

2η: ΛΟΥΣΙΝΑ - ΞΕΡΟΒΟΥΝΑ

ΥΔ 285μ. (1426-1141) απόσταση 2,5 χλμ., ώρες πορείας 1.15' Εκκίνηση από τον οικισμό της Λουσίνας, όπου η Πηγή της Λουσίνας με πόσιμο νερό και χώρο αναψυχής. Ακολουθούμε το ελατοσκέπαστο μονοπάτι πορτοκαλί κύκλος και μετά από 10 λεπτά

(Καστόρειο - Λουσίνα 9,5 χλμ. περίπου καλός δασικός δρόμος).

Ο Σύλλογος παρακαλεί και προσκαλεί τους φίλους εθελοντές για τη συνδρομή τους στις δράσεις του. Όσοι το επιθυμούν παρακαλούμε να επικοινωνούν με τον Κώστα Λαγανά στο τηλ. 6974098419.

Για τον Σύλλογο Φίλων Ταϊγέτου "Η ΛΟΥΣΙΝΑ"
Κων. Χ. Λαγανάς